

Čiekurs

ziema

INFORMATĪVS IZDEVUMS MEŽA ĪPAŠNIEKIEM

1 (37) 2013

Jāsāk novērst postījumus!

Decembris Madonas un Cēsu puses meža īpašniekiem pagāja, katru vakaru uzmanīgi klausoties laika ziņas un cerīgi vērojot laika apstākļus. Kad beidzot ledus važās iekaltie un sniega smaguma pieliektie, saliektie un lūstošie koki un krūmi tiks atbrīvoti?

Beidzot koki ir atbrīvojušies no lielā ledus un sniega smaguma. Situācija dažādās mežaudzēs ir atšķirīga. Visvairāk cietuši bērzi, baltalkšņi, priedes un vietām nedaudz skartas arī egles un apses. Daudzi koki ir atliekušies atpakaļ, bet ir arī nopostītas audzes, sevišķi teritorijā ap Gaiziņkalnu.

KĀ LABĀK RĪKOTIES?

Vienu „recepti” grūti ieteikt, jo pieredze pēc šādām sniegliecēm mums Latvijā nav liela. Grūti prognozēt, kāda koksne nākotnē tiks iegūta no šiem reiz liektajiem kokiem. Skaidrs ir tas, ka koksnes struktūra ir izmainīta.

Tajās jaunaudzēs, kurās snieglieces bojājumi nav tik ievērojami, vislabāk būtu sagaidīt pavasari un tad objektīvi izvērtēt situāciju un izsvērt, kā turpmāk rīkoties. Iespējams pietiks ar jaunaudzes atkārtotu izkopšanu. Tomēr, ja jaunaudzē saliekto un laužto koku skaits ir ievērojams un meža īpašniekam rodas pamatotas šaubas par šīs audzes turpmāko attīstību, jānododas uz Valsts meža dienesta biroju un jāraksta iesniegums par audzes nociršanu sakarā ar snieglieces un snieglauzes bojājumiem. Pēc audzes novākšanas meža īpašnieks varēs pieteikties uz Eiropas Savienības (ES) atbalstu pasākumā „Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana ugunsgrēku un dabas katastrofu

radīto postījumu vietās” vai pasākuma „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” aktivitātē „Mazvērtīgu mežaudžu nomaiņa”. Atbalstu var saņemt par meža atjaunošanu platībā, kurā mežaudze iznīcināta. Tas paredzēts mežaudzes ierīkošanas un kopšanas izmaksu segšanai.

KO DARĪT, JA POSTĪJUMI IR VECĀKĀS AUDZĒS?

Vecākās audzes, sevišķi skuju koku audzes, kur aplauzti koki, galotnes, izšūpotas saknes, jo zeme nebija sasalusī, ir vērts apsekot jau tagad un izvērtēt, vai būs nepieciešama sanitārā izlases cirte vai pat sanitārā vienlaidus cirte. Tādēļ nepieciešams izvērtēt audzes bojājuma pakāpi, saprotot, cik augstspējīgo koku paliks mežaudzē pēc bojāto nociršanas.

Sākot ar šā gada 1. janvāri ir stājušies spēkā jauni Ministru kabineta noteikumi Nr. 935 „Noteikumi par koku ciršanu mežā”. Saskaņā ar šo noteikumu 36.6. un 36.7. punktiem par kokiem, kuru augstspēja ir pilnīgi vai daļēji zudusi, atzīstami koki ar laužto stumbru, kā arī slīpi vai noliekti koki (galotne ir pastāvīgi novirzījusies no vertikālās ass vairāk par 40 grādiem vai stumbra apakšējā trešdaļa – vairāk par 20 grādiem). Mežaudzi, kurā augstspējīgo koku šķērslau-

kums ir mazāks par kritisko šķērslaukumu, cērt sanitārajā cirtē vienlaidus veidā.

Šajā gadījumā meža īpašniekam jānododas uz Valsts meža dienesta biroju un jāraksta iesniegums koku ciršanai, norādot bojājuma cēloni. Apgaitas mežzinis apsekos mežaudzi dabā, veiks šķērslaukuma mērījumus un atkarībā no tā, kāds būs mežaudzes dzīvotspējīgo koku šķērslaukums, pieņems lēmumu par cirtes izpildes veidu.

Ja mežzinis atzīs, ka šajā platībā jāveic sanitārā vienlaidus cirte, tad pēc platības izstrādes, meža īpašnieks varēs pieteikties ES atbalsta saņemšanai pasākumā „Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana ugunsgrēku un dabas katastrofu radīto postījumu vietās” vai pasākuma „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” aktivitātē „Mazvērtīgu mežaudžu nomaiņa”.

Lai saņemtu konkrētu padomu, ikviens meža īpašnieks var vērsties Meža konsultāciju Pakalpojumu centra (MKPC) nodaļās visā Latvijā. Lūgums aktīvi sekot līdzi informācijai par bezmaksas semināriem interneta vietnē: www.laukutikls.lv vai vietējos novadu laikrakstos.

Mairita Bondare,
MKPC

Madonas nodaļas vadītāja

ŠAJĀ NUMURĀ:

JAUNUMI

- Stājušās spēkā vairāku normatīvo aktu izmaiņas
- Grozījumi un precizējumi ES atbalsta pasākuma „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” īstenošanai
- Valsts meža dienests turpinās attīstīties kā valsts iestāde

2. - 3. lpp.

SAIMNIEKOJAM MEŽĀ

- Guntis Grīnšteins: „Mežs nav tikai koksnes ieguves avots, bet tajā var smelties iedvesmu dažādu interesantu interjera elementu un mēbeļu izgatavošanai”

4. - 5. lpp.

AR MEŽU SIRDĪ

- Ēvalds Vizulis – ilggadīgs Saldus virsmēžniecības virsmēžziņa vietnieks, kurš nekad nav apzināti tiecies pēc augstiem, vadošiem amatiem

6. - 7. lpp.

NOTIKUMU MOZĀIKA

- Kādas izmaiņas notikušas meža apsaimniekošanā Gaujas Nacionālajā parkā
- Meža nozares 2012. Gada balvas „Zelta čiekurs” ieguvēji
- Konkurss „Mūsu mazais pārgājienis” notiks arī šogad

8. - 9. lpp.

PASAUĻĒ

- Stāsts par ASV Aidaho štata labākajiem meža īpašniekiem Stīvu un Dženetu Fankiem

10. - 11. lpp.

PRAKTISKI PADOMI

- Kā pašiem noteikt mežaudzes šķērslaukumu
- Atbildes uz jautājumiem par ES projektu īstenošanu

12. - 13. lpp.

NO PIEREDZES PŪRA

- Priede palīdz saaukstēšanās un klepus gadījumos

PAR MEDĪBĀM

- Izstrādāts medību iecirkņa apsaimniekošanas plāna pilotprojekts

14. - 15. lpp.

Pilnveidojot saimniekošanu mežā

Aizvadītais un šis – 2013. gads ir laiks, kurā mainās virkne meža apsaimniekošanas nosacījumu, prasības, parādās jaunas iespējas. Meža īpašniekiem un apsaimniekotājiem jāpieņem, ka mežsaimniecības nozare no vēl nesekmīgas konservatīvas nozares veidojas par nozari, kurā prasības un apsaimniekošanas nosacījumi mainās dinamiski.

Tas rada nepieciešamību rūpīgi sekot līdz izmaiņām. Taču svarīgi apzināties, ka jaunie nosacījumi paver meža īpašniekam arī jaunas saimniekošanas un attīstības iespējas. Jomas, kuras jāņem vērā meža apsaimniekošanā, paplašinās – dabas aizsardzība, vides aizsardzība, Eiropas Savienības atbalsta maksājumi, infrastruktūras aizsargjoslas, kurināmā ražošana no atjaunojamiem resursiem u.c., kas ietver papildus iespējas un prasības. Lai pieņemtu pareizo un labāko lēmumu, meža īpašniekiem jāspēj ļoti labi orientēties vairākos likumos un Ministru kabineta noteikumos ietvertajās prasībās kopumā.

Saņemot profesionālu konsultāciju pie speciālista būs ātrāk un drošāk, jo meža apsaimniekošana ir bizness, kurā ar pareiziem lēmumiem ir iespējams nopelnīt – sev, savai ģimenei, savam uzņēmumam. Informācija, ieteikumi un padomi, kā labāk rīkoties savā mežā, bieži vien ir pieejami arī bez maksas. Te vien vajadzīga īpašnieka vēlme, mazliet laika un interese par sava meža īpašuma apsaimniekošanu.

Meža konsultāciju pakalpojumu centra darbības prioritāte 2013. gadā ir atbalsta sniegšana privāto mežu īpašniekiem Eiropas Savienības atbalsta finansējuma piesaistei mežsaimniecībā – sniedzot bezmaksas informāciju, sagatavojot nepieciešamo dokumentāciju projekta pieteikšanai, atskaitēm, veicot platību uzmērīšanu un citus darbus mežā. Protams, vienlaikus informējot par citām mežsaimniecības aktualitātēm un palīdzot praktiskajā ikdienas meža apsaimniekošanā. Uz veiksmīgu sadarbību šajā gadā,

Raimonds Bērmanis,
MKPC direktors

Notikušas vairākas normatīvo aktu izmaiņas

Jaunais gads atnesis vairāku ar mežu apsaimniekošanu saistītu normatīvo aktu izmaiņas. Sākot ar 1. janvāri stājušies spēkā vairāki jauni Ministru kabineta (MK) noteikumi. Meža īpašniekiem ar izmaiņām noteikti vajadzētu iepazīties.

NOTEIKUMI PAR KOKU CIRŠANU MEŽĀ

Svarīgākās izmaiņas, kas attiecas uz meža apsaimniekošanu, noteiktas 18.12.2012. MK noteikumos Nr. 935 „Noteikumi par koku ciršanu mežā”.

Noteikumi precīzē mežaudzes minimālo un kritisko šķērslaukumu, kailcirtes cirsmu maksimālo platību, neproduktīvas mežaudzes atzīšanas un ciršanas kārtību, sauso, vēja gāzto, slimību inficēto, kaitēkļu invadēto vai citādi bojāto koku ciršanas kārtību, cirsmu sagatavošanas kārtību, kā arī galvenās cirtes caurmēra skaitliskās vērtības atbilstoši mežaudzes pirmjam stāvam. Mežaudzēm, kuru augstums ir mazāks par 12 metriem, samazinātas minimālā un kritiskā šķērslaukuma vērtības. Veicot koku ciršanu galvenajā cirtē, varēs veidot atvērumus līdz 0,2 ha platībā, ja mežaudzes šķērslaukums (uz kopējo mežaudzes platību) nesamazinās zem normatīvi noteiktā. Noteikumi paredz vairākas jaunas prasības: koku ciršanas kārtību izlases cirtē, ainavu cirtē un arī atmežošanas cirtē, tai skaitā Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslā.

Noteikumos iekļautas arī normas, kas attiecas uz koku ciršanu, bet līdz šim bija noteiktas vairākos citos noteikumos: dabas aizsardzības prasības koku ciršanai, kārtība, kādā izsniedzams apliecinājums koku ciršanai, kā arī apliecinājuma derīguma ter-

miņš. Iesniegumu varēs iesniegt un apliecinājumu izsniegs papīra formā klātienē, elektroniska dokumenta veidā vai elektroniska ieraksta veidā Meža valsts reģistrā, ja meža īpašnieks būs noslēdzis vienošanos ar Valsts meža dienestu.

Plašāk par šiem noteikumiem informēsim nākamajā „Čiekurā”.

DABAS AIZSARDZĪBAS NOTEIKUMI MEŽĀ APSAIMNIEKOŠANĀ

Dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā noteiktas 18.12.2012. MK noteikumos Nr. 936 „Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā”.

Noteikumi paredz vispārējās dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā, aprobežojumus aizsargjoslās ap purviem, bioloģiski nozīmīgo meža struktūras elementu noteikšanas un saglabāšanas nosacījumus, kā arī saimnieciskās darbības ierobežojumus dzīvnieku vairošanās sezonas laikā.

NOTEIKUMI PAR MEŽĀ AIZSARDZĪBAS PASĀKUMIEM UN ĀRKĀRTĒJĀS SITUĀCIJAS IZSLUDINĀŠANU MEŽĀ

Lai nodrošinātu labu mežaudžu veselības stāvokli, izstrādāti jauni 18.12.2012. MK noteikumi Nr. 947 „Noteikumi par meža aizsardzības pasākumiem un ārkārtējās situācijas izsludināšanu mežā”.

Noteikumi paredz meža aizsardzības pasākumus, to izpildes kārtību un termiņus, kā arī kārtību, kādā kontrolējama meža sanitārā stāvokļa prasību ievērošana. Prasību ievērošana palīdzēs ar mērķtiecīgu darbību un meža kaitēkļu un slimību savairošanās savlaicīgu konstatēšanu, prognozēšanu

un ierobežošanu nodrošināt mežaudžu labu veselības stāvokli. Noteikumi precīzē kārtību, kādā izsludināma ārkārtējā situācija meža ugunsgrēka, meža kaitēkļu savairošanās vai slimību masveida izplatīšanās situācijās.

ATMEŽOŠANAS KOMPENSĀCIJAS NOTEIKŠANAS KRITĒRIJI, APRĒĶINĀŠANAS UN ATLIDZINĀŠANAS KĀRTĪBA

Veikti grozījumi 18.12.2012. MK noteikumos Nr. 889 „Atmežošanas kompensācijas noteikšanas kritēriji, aprēķināšanas un atlīdzināšanas kārtība”.

Noteikumi nosaka ar atmežošanu izraisīto negatīvo seku kompensācijas noteikšanas kritērijus, aprēķināšanas un atlīdzināšanas kārtību. Valstij maksā kompensāciju, ja tiek atmežota zeme, kas Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā reģistrēta kā mežs. Noteikumi paredz, ka valstij kompensācija ir jāmaksā par šādām ar atmežošanu izraisītām negatīvām sekām: par oglekļa dioksīda piesaistes potenciāla samazināšanos, par bioloģiskās daudzveidības samazināšanos un par vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslu un sanitāro aizsargjoslu funkciju kvalitātes samazināšanos.

Ar noteikumiem var iepazīties interneta vietnē www.likumi.lv, meklējot pēc datuma vai pēc nosaukuma. Sākot ar februāri, Meža konsultāciju pakalpojumu centrs organizēs bezmaksas informatīvos seminārus visā Latvijā par likumdošanas izmaiņām. Informācija par plānotiem semināriem interneta vietnēs: www.mkpc.lkk.lv vai www.laukutikls.lv.

INFORMĀCIJA PAR LAUKU ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS PASĀKUMOS IESNIEGTĀJIEM PROJEKTIEM

Reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs iesniegtais projektu skaits	Pieteiktas attiecināmās izmaksas (LVL)	Pieteiktais publiskais finansējums (LVL)	Kārtā atvēlētais publiskais finansējums (LVL)	Pieejamā publiskā finansējuma atlikums (LVL)	Pieteikts % no pieejamā publiskā finansējuma
“Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”					
3432	9 510 948	5 335 217	8 000 000	2 664 783	66.7
“Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana” 3. kārtā (07.10.2010.- līdz ir iztērēts kārtā pieejamais finansējums)					
191	498 309	1 000 000	1 000 000	501 691	49.8

Informācija par iesniegtajiem projektiem līdz 2013. gada 4. februārim no www.lad.gov.lv

Valsts meža dienesta INFORMĀCIJA

VMD TURPINĀS ATTĪSTĪTIES KĀ VALSTS IESTĀDE

Valsts meža dienests (VMD) 2013. gadā turpinās attīstīties kā valsts iestāde, kas efektīvi nodrošina valsts meža politikā minētās uzraudzības un atbalsta funkcijas veikšanu visos Latvijas Republikas mežos. Ņemot vērā, ka pagājušais gads bija pirmais darba gads jaunajā strukturālajā veidolā, Valsts meža dienests lūdz meža īpašniekus un parējos klientus būt saprotošiem, risinot jautājumus, kuriem reizēm nav viennozīmīga un skaidra definējuma tiesību aktos. Iegūtā pieredze tiks likta lietā, lai nostiprinātu vienotu pieeju lēmumu pieņemšanā attiecībā uz dienesta klientiem.

Šā gada sākums ir iezīmējies ar ļoti daudzu jaunu, mežam saistošu normatīvo aktu izmaiņām – tas ir vēl viens izaicinājums Valsts meža dienestam veidot vienotu izpratni ar meža īpašniekiem, un šo vienoto izpratni novadīt līdz 360 lēmuma pieņēmējiem – mežziņiem. Valsts meža dienests vienmēr ir atvērts konstruktīvām diskusijām, ja vien tas veicina mērķtiecīgu un mežam draudzīgu meža apsaimniekošanu.

BŪS IESPĒJA ELEKTRONISKI KĀRTOT DOKUMENTUS

Valsts meža dienests atvēlētā finansējuma ietvaros pilnveido

do un ievieš sistēmu, lai būtu iespējams gan saņemt, gan izsniegt ar drošu elektronisko parakstu apliecinātus dokumentus. Jau tagad meža īpašniekiem un tiesiskajiem valdītājiem tiek piedāvāta iespēja elektroniski kārtot dokumentus. Runājot par apliecinājumiem koku ciršanai, tiek sagatavots apliecinājuma koku ciršanai atvasinājums elektroniskā formā, kas ir elektroniski apstiprināta dokumenta kopija, jo šobrīd mežziņiem un vecākajiem mežziņiem drošs elektroniskais paraksts vēl nav pieejams. Jautājums par elektroniskā paraksta iespējamo iegādi tiek risināts.

PLATĪBĀM JĀBŪT UZMĒRĪTĀM PRECĪZI

Sakarā ar 2007.–2013. gada ES fondu plānošanas perioda beigām aktualizējies jautājums par atbalsta pasākumu „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”. Pavisam nesen ir veikti grozījumi attiecīgajos Ministru kabineta noteikumos, kas, no vienas puses, paredz lielāku nozīmi meža apsaimniekošanas plānā minētajām darbībām un sasniedzamajam rezultātam, no otras puses, ļauj meža īpašniekam elastīgāk iz-

vēlēties kopjamās mežaudzes un tajās veicamos pasākumus.

Tas nozīmē, ka platība apsekojama dabā PIRMS meža apsaimniekošanas plāna izstrādes. Protams, stingri jāievēro, ka atbalsts pienāksies tikai par to platību, kurā ir paveikti plānotie pasākumi dabā, turklāt ne vairāk kā paredzēts meža apsaimniekošanas plānā minētajā platībā. Bez tam platībai pēc darbu veikšanas jābūt uzmērtai maksimāli precīzi, īpašu vērību pievēršot kontūras virsotņu un robežu atzīmēšanai dabā. Nodrošinot nepārprotamu koptās platības robežu atrašanu dabā, atkritīs daudz strīdu un neskaidrību vēlāk – atbildīgo iestāžu veiktajā pārbaužu procesā.

Ja gadījumā ir neatbilstības, piemēram, ja izkoptā platība ir mazāka nekā meža apsaimniekošanas plānā uzrādītā platība, tad atbalsts tiek piešķirts par izkopto reālo platību. Ja izkoptā platība ir lielāka nekā uzrādīts plānā, tad atbalsts tiek piešķirts par meža apsaimniekošanas plānā uzrādīto platību.

Informāciju sagatavoja
Selva Šulce,
VMD preses sekretāre

MEŽSAIMNIECĪBAS KOOPERĀTĪVI VARĒS SAŅEMT ATBILSTĪBAS STATUŠU

Šā gada 29. janvārī valdība apstiprināja MK noteikumu projektu „Noteikumi par lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību un mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību atbilstības izvērtēšanu”. Noteikumi papildināti ar kritērijiem atbilstības statusa piešķiršanai mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām. Noteikumos ietvertais regulējums nodrošinās, ka Kooperatīvo sabiedrību likumā noteiktos nodokļu atvieglojumus, valsts un Eiropas Savienības atbalsta maksājumus varēs saņemt tikai atbilstīgās lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības un atbilstīgās mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības.

VĒL VAR PASPĒT ĪSTENOT KĀDU NO ES ATBALSTA PASĀKUMIEM!

Valda Kikuča zīmējums

Meža īpašnieki vēl var paspēt pieteikties un īstenot kādu no ES atbalsta pasākumiem – jaunaudžu kopšanu, nākotnes koku kopšanu un atzarošanu, mazvērtīgo mežaudžu nomaiņu, jaunu instrumentu iegādi šo darbu izpildei (krūmgriezi, motorzāģi, rokas darba rīkus u.c.) un vējgāžu, ugunsgrēku platību atjaunošanu.

Aicinām meža īpašniekus sazināties ar Meža konsultāciju pakalpojumu centra nodaļu darbiniekiem, lai noskaidrotu, vai meža īpašumā esošās mežaudzes atbilst ES atbalsta saņemšanas kritērijiem. Kontaktinformācija pieejama MKPC mājas lapā www.mkpc.llkc.lv, informatīvais tālrunis 63050477, e-pasts: mkpc@mkpc.llkc.lv.

Izmaiņas ES atbalsta pasākuma „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” īstenošanai

Sākot ar šā gada 15. janvāri stājušies spēkā grozījumi 2009. gada 6. oktobra Ministru kabineta noteikumos Nr. 1145 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība pasākuma „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” īstenošanai”.

Izmaiņas noteikumos precizē atbalsta saņemšanas nosacījumus un nodrošina nemainīgu atbalsta saņemšanas nosacījumu piemērošanu.

Grozījumos precizēts nosacījums par jaunaudžu kopšanu, kādos gadījumos kopšana uzskatāma par nepieciešamu. Noteiktie kritēriji paredz iespēju meža

īpašniekam pašam pieņemt lēmumu par kopšanas rezultātā veidojamās audzes biežību.

Atbalsta maksājums tiek piešķirts par noteiktu veiktā darba apjomu, nevis tikai par mežaudzes atbilstību noteiktiem kritērijiem.

Noteikumos iekļauti precīzi kritēriji par mežaudžu kopšanu, kuru augstums nepārsniedz 2 m, paredzot, ka šādām mežaudzēm kopšana ir nepieciešama, ja 50 cm diametrā ap kociņu konkurējošo koku un lakstaugu augstums pārsniedz pusi no kociņa augstuma.

Lai novērstu pretrunu ar Meža likumu, noteikumos precizēts termina “jaunaudze” lietojums, turpmāk to aizstājot ar terminu

„mežaudze”, kas pieļauj kopt mežaudzes ar augstumu līdz 10 m neatkarīgi no audzes vecuma.

Atgādinām, ka meža īpašnieki joprojām var pieteikties uz šī pasākuma īstenošanu. Šobrīd pieejamais finansējums ir 2,7 milj. Ls. Šī pasākuma ietvaros meža īpašnieki var kopt mežaudzes, atbrīvojot kociņus no zālaugu, krūmu, citu koku konkurences, vienlaikus iegādājoties meža kopšanai nepieciešamos instrumentus (mačeti, krūmgriezi, motorzāģi u.c.) un mežstrādnieka apģērbu, darba drošības aprīkojumu – aizsargķiveri u.c. Plašāka informācija pie MKPC speciālistiem (kontakts skatīt izdevuma pēdējā lappusē).

MEŽA ĪPAŠNIEKS JAU 20 GADUS

GUNTIS GRĪNŠTEINS ir viens no trim 2012. gada balvas „Zelta čekurs” laureātiem nominācijā par ilgtspējīgu apsaimniekošanu. Guntis apsaimnieko 40 ha mežu Gulbenes novada Lizuma, Rankas un Beļavas pagastu teritorijās.

MĪL SAVU MEŽU

Guntim mīlestība uz mežu radās jau bērnībā, staigājot pa kādreizējo vectēva mežu īpašumu. Sākoties zemes reformai laukos, viņš saprata, ka vēlas atgūt savu senču mežus, neskatoties uz mežsaimniecības zināšanu trūkumu. Lai spētu saimniekot mežā, Guntis uzsāka mācīties, patstāvīgi lasot pieejamo literatūru. 1994. gadā viņš iestājās Meža apsaimniekotāju (īpašnieku) asociācijā un 9 gadu garumā apmeklēja seminārus Ogres meža tehnikumā, vēlāk arī Salaspilī, LVMI „Silava”. Asociācijas semināros tehnikumā

„Pie viņiem vienmēr varēja griezties pēc padoma,” atzīst Guntis. Savukārt zināšanas par meža apsaimniekošanas plāna „lasīšanu” dabā apguva no taksatoriem, kuriem gāja līdzī, sagatavojot sava meža apsaimniekošanas plānus.

Tagad, kad Guntis ir kļuvis par zinošu mežkopi, savā meža īpašumā viņš izmanto ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas principus. Guntis saka: „Cik daudz esi nocirtis, tikpat mežam jāatdod atpakaļ.”

VAJADŽĪGI CEĻI

Lai sekmīgi apsaimniekotu savu meža īpašumu, Guntis ierīkojis ceļus. Ir gan grantēts ceļš 250 metru garumā, gan robežstīgās, gan meža ceļi, kurus Guntis ar lepnumu sauc par „ekoloģiskajiem ceļiem”. Šos meža ceļus viņš pats ir izplānojis un iezīmējis plānos, izzāģējis kokus un izracis celmus. Gunta mežu īpašumā

Guntim patīk eksperimentēt, viņš demonstrē stādāmo stobru ietvarstādu stādīšanai

Foto: no G. Grīnšteina arhīva

ATJAUNOJAM MEŽU

Mežs ir jāstāda pēc iespējas agrāk pavasarī, Gunta vārdiem „kā tik var lāpstu iedurt zemē”. Jāstāda mitrā zemē, lai jauno kociņu saknes neizžūtu un kociņi neaiziet bojā. Tas īpaši raksturīgs kailsakņu stādiem. Lai kailsakņu stādi labāk ieaugtu melnzemes un smilts augsnēs, to saknes pirms stādīšanas vēlams iemērkāt „mālu putriņā”. Pielipušais māls saknēm neļauj tik ātri pazaudēt mitrumu.

1999. gadā Guntis izveidoja eksperimentālu egļu stādījumu, izmantojot stādus no dažādām vietām. Stādus iegādājās Lubānas „Podiņu” stādaudzētavā, Smiltenes stādaudzētavā un ņēma mežņus, kurus izraka turpat pie izcirtuma. Izmantoja 1000 stādu no katra veida. Pierādījās, ka vislabāk auga Lubānas stādaudzētavas stādi, bet sākumā augšanā atpalika mežņi. Tomēr, neskatoties uz eksperimentālajā stādījumā gūtajām atziņām, Guntis izmanto arī dabisko meža atjaunošanas metodi. Skujkokus nestāda, ja ir gaidāms sēklu gads. Lai sekmīgi noritētu skujkoku dabiskā atjaunošanās, pietiek ar augsnes virskārtas atsegšanu vēlā rudenī.

Guntis saka: „Platību vienmēr varēs papildināt, ja jauno kociņu skaits būs nepietiekams!”

KOPJ JAUNAUDZES AR IZDOMU

Guntis jaunaudzes kopj ar lielu rūpību un mīlestību un ir pārliecināts – visas ieguldītās pūles un nauda vēlāk atmaksāsies vairākkārtīgi. Mežkopi ir piedalījies Ziemeļaustrumu virsmežniecības rīkotajā konkursā „Kopsim jaunaudzes!” un 2006. gadā ieguvis godalgoto pirmo vietu.

Jaunaudžu kopšanā Guntis izvēlas jaunas idejas. Piemēram, lai samazinātu aizzēluma veidošanos ap jaunajiem kociņiem, viņš izmanto izjauktas mandarīnu kastes. Mandarīnu kastu apakšas un malas ar izveidotu izgriezumu apliek ap jauno kociņu, tādējādi samazinot pļaujamo platību un palielinot pļaušanas ražīgumu.

Vietās, kur ir palielināts meža dzīvnieku blīvums un kociņu bojājumu risks, Guntis izcērtamos kociņus nocērt 0,8-1,0 m augstumā, atstājot stubeņus. Rodas dabiskais pielūžņojums, kas attur dzīvniekus mieloties jaunaudzē.

MEŽS – NEAIZVIETOJAMS AINAVAS, KOKS – INTERJERA ELEMENTS

Mazo īpašnieku meži ir neatkarīgi ainavas elementi. Pat nelieli mežu puduri ir skaisti un neatkarīgi. Tur neiederas viena liela kailcirte. Tāpēc ir svarīgi mazajos mežu īpašumos saimniekot, izmantojot bezkailciršu metodi. Nepieciešams saglabāt mežmalā augošās kļavas, lazdas, ozolus, kur tie netraucē mežaudzei. Šie koki saglabā bioloģisko daudzveidību un rada pievilcīgu ainavu.

Mežs nav tikai koksnes ieguves avots, bet tajā var smelties iedvesmu dažādu interesantu interjera elementu un mēbeļu izgatavošanai. Jāprot tikai saskatīt koku īpatnības un rīkoties.

(Turpinājums 5. lpp.)

Guntis labprāt dalās zināšanās, skolēniem stāsta par mežā veicamajiem darbiem

Foto: no G. Grīnšteina arhīva

Guntis apguva meža apsaimniekošanas pamatus. Lekcijās par meža atjaunošanu mācījās pamatprincipus kociņu stādīšanā. Daudz praktiskas pieredzes Guntis ieguvis no bijušās Lizuma mežniecības mežziņa Pētera Drozdova un kaimiņu mežniecības ilggadējā mežsarga Jāņa Tomsona.

ceļi nav taisni, jo tādējādi samazinās vējgāzes risks. Nav arī garu un taisnu ceļa posmu, kur vējam „ieskrieties” un nodarīt postījumus. Viņš ceļus plānojis tā, lai mežam tiktu nodarīti pēc iespējas mazāki zaudējumi, tāpēc tos veidojis vietās, kur aug krūmi, mazvērtīgi vai nokaltuši koki.

(Turpināts no 4. lpp.)

Guntis pats ir izveidojis savdabīgu meža mēbeli – pārvietojamo krēslu, uz kura pēc pastaigas mežā var atvilkt elpu.

MĀCĀS PATS UN MĀCA CITUS

Lai iegūtu jaunas zināšanas un dalītos pieredzē ar citiem mežu īpašniekiem, Guntis ir apmeklējis visas piecas Pasaules dabas fonda demonstrējumu teritorijas Latvijā, kā arī apmeklē MKPC rīkotos seminārus. Guntis saka: „Rīkot seminārus un nodot tālāk iegūtās zināšanas ir mans pie-

nākums”. Pēdējos gados, sadarbojoties ar MKPC, savos meža īpašumos viņš organizē izglītojošos seminārus skolēniem. Semināros bērni var apskatīt mežu, iepazīties ar meža apsaimniekošanas ciklu, kā arī aktīvi piedalīties meža darbos. Mežu īpašniekiem Guntis ir rīkojis seminārus Rankā, kuros dabā rādījis 7 apskates objektus.

NĀKOTNES IEČERES

Guntim ir dažādas idejas par meža apsaimniekošanas jautājumiem – tās viņš vēlas realizēt jau tuvākajā nākotnē. Viena no

tām – repelentu izmantošana jaunaudžu aizsardzībai no meža dzīvnieku bojājumiem, kas palielinās pēdējo gadu stādījumu, kur nevar izveidot dabīgo kociņu aizsardzību. Dažos nogabalos, kur ir mitras ieplakas, viņš plāno iestādīt melnalkšņus, lai arī šī pārmitrā platība ražotu koksni. Guntis cer, ka melnalkšņu stādījumi samazinās mitruma daudzumu nogabalā un ar sākņiem nostiprinās meža noturību pret vējiem.

Linda Vladimirova,
MKPC Ziemeļaustrumu
nodaļas vadītājas vietniece

IZDEVĪGS PIEDĀVĀJUMS MEŽU ĪPAŠNIEKIEM

SIA “Latvijas Finieris mežs” sadarbībā ar a/s “Latvijas Finieris” izsludina akciju “Kvalitatīvu bērzu audzēšanas programma ilgtermiņā”. Akcijas pamatuzdevums ir popularizēt bērza ietvarstādu kā kvalitatīvu stādāmā materiāla izmantošanu Latvijā, kā arī uzlabot izaudzētā meža apjoma un koksnes kvalitātes rādītājus, pastāvīgi sekojot bērzu augšanas gaitai.

Bērza stādu iegāde ar atlaidi

Akcijas ietvaros iespējams iegādāties līdz 4000 bērza ietvarstādu gadā ar 90 % atlaidi. Akcija notiks līdz 2014. gadam, katru gadu piedāvājot noteiktu apjomu bērza konteinerstādu. Par stādu pieejamību katram nākamajam gadam “Latvijas Finieris mežs” informēs līdz attiecīgā gada 1. februārim.

Akcijā var piedalīties tikai fiziskas personas. Lai varētu iegādāties bērza ietvarstādus ar 90% atlaidi, mežu īpašniekam jāparaksta līgums, kurā viņš apņemas izpildīt sekojošus nosacījumus:

- Iesniegt SIA “Latvijas Finieris mežs” Valsts meža dienesta izsniegtu apliecinājumu, par veikto meža atjaunošanu ar bērza ietvarstādiem;

- Iesaistīties pētniecībā, nodrošinot nepieciešamo informācijas apmaiņu, t.sk. apmežojamās platības atrašanās vieta, nogabala kadastra numurs, atskaitē par veiktajiem mežsaimnieciskajiem darbiem, meža īpašnieka kontaktinformācija (telefons, adrese);

- Nodrošināt SIA “Latvijas Finieris mežs” darbiniekiem pieeju apmežotajam platībām, lai viņi varētu veikt stādu augšanas gaitas novērojumus un nepieciešamos bērza audzes mērījumus;

- Informēt stādu pārdevēju par visiem mežsaimnieciskajiem darbiem, kas veikti ar akcijas bērzu stādiem apstādītājā zemes gabalā.

Ja apstādītā platība pāriet citas personas īpašumā, šai personai jāpilda iepriekš minētie nosacījumi.

Pašlaik notiek pieteikšanās 2013. gada pavasara sezonai, kā arī nākamajiem periodiem. Pieteikumi jāšūta uz e-pastu lfmezs@finieris.lv vai jāpiesaka, zvanot uz kokaudzētavu “Zābaki” Liānai Biedrei (29463658), Jānim Aļlim (29160845) vai Žanim Bacānam (29279232).

Var pieteikties bērza jaunaudžu kopšanas paraugdemonstrējumiem

2013. gadā, turpinot akciju „Kvalitatīva bērzu audzēšanas programma ilgtermiņā”, a/s „Latvijas Finieris” par akcijas otrā etapa mērķi izvirza uzdevumu popularizēt bērzu jaunaudžu sastāva kopšanas nepieciešamību,

lai panāktu nākotnes bērzu meža produktivitātes un koksnes kvalitātes pieaugumu.

Akcijas darbības laiks ir no 2012. gada 1. decembra līdz 2015. gada 31. decembrim. A/s „Latvijas Finieris” plāno veikt 600 ha bērza jaunaudžu kopšanas paraugdemonstrējumus Latgales reģionā, finansējot izmaksas un nodrošinot darbu kvalitātes kontroli.

Šobrīd akcijā var piedalīties tikai fiziskas personas, kuru īpašums atrodas līdz 50 km attālumā no Rēzeknes. Priekšroka tiek dota īpašniekiem bez profesionālām mežsaimnieciskām zināšanām. Akcijā nevar pretendēt jaunaudzes, kuras pieteiktas ES finansējuma saņemšanai pasākumā „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”. Akcijā vienā gadā var pieteikt viena īpašnieka bērza jaunaudzes ar platību 2-5 ha.

Pieteikšanās akcijai, rakstot uz e-pastu: lfmezs@finieris.lv.

Sīkāka informācija par akcijas noteikumiem pieejama mājas lapā www.lfmezs.lv.

Žanis Bacāns,
SIA “Latvijas Finieris mežs”
valdes priekšsēdētājs

Atbildes uz jautājumiem par ES projektu īstenošanu

Kāds ir pēdējais termiņš, kad var paredzēt projekta īstenošanas beigu datumu trešajā kārtā iesniegtajiem projektiem pasākumam „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”?

Kārtā iesniegto projektu īstenošanas beigu datums ir divu gadu laikā no to apstiprināšanas brīža.

2010. gadā īstenots ES atbalsta pasākums, veikta jaunaudžu kopšana un krūmgrieža iegāde. Projekta beigu termiņš bija 2010. gada novembris. Vai šogad, kad novembri būs pagājuši 3 gadi, var kandidēt uz jaunaudžu kopšanu ar nākotnes koku atzarošanu un motorzāga iegādi?

Uz atbalstu atkārtoti var pieteikties pēc 3 gadiem, jāskatās, kad projekts ir īstenots. Šajā gadījumā uz jaunaudžu kopšanu varēs pieteikties 2013. gada novembrī.

Ja finansējums vēl būs pieejams, tad varēs kopt jaunaudzi, atzarot un iegādāties motorzāgi.

Meža īpašnieks vēlas piedalīties ES atbalsta pasākumā – kopt jaunaudzes un iegādāties instrumentus. Tuvā nākotnē viņš plāno pārdot šo īpašumu. Vai tiešām to pārdot drīkstēs tikai pēc 5 gadiem?

No brīža, kad pretendents iesniedz pieteikumu un LAD viņam nosūta lēmumu, ir uzņemtas saistības, kuru laikā pretendents informē dienestu par vēlmi ko mainīt (transformēt, pārdot utt.). Pretendents rakstiski informē LAD, kas attiecīgi izlemj kādi nosacījumi jāizpilda, ja turpmāko piecu gadu laikā īpašnieks vēlas pārdot īpašumu. Var būt arī situācija, ka finansējums tiek atprasīts.

Kamēr cilvēks strādā, viņš nenoveco

Mēs, cilvēki, esam dažādi. Parasti pirmos sabiedrībā pamana tos – ar spožajām idejām, kūšājošo enerģiju, kas kā magnēts piesaista līdzcilvēkus. Bet daudzas vērtīgas idejas tā arī paliktu tikai iztēlē, ja pussolīti aiz ideju ģeneratoriem nesekotu citi – tie, kas šīs idejas realizē.

Ēvalds Vizulis – ilggadīgs Saldus virsmežniecības virsmežziņa vietnieks, kurš nekad nav apzināti tiecies pēc augstiem, vadošiem amatiem. Arī tad, kad atbrīvojās virsmežziņa vieta un kolēģi uzskatīja, ka tieši viņam tā būtu jāieņem, Ēvalds pakāpās malā. Teica – raksturs neatbilstot. Bet visus gadus, kamēr strādāja, viņš ir nodrošinājis drošu, stabilu aizmuguri tiem, kas bija amatā par viņu augstāki. Pie Ēvalda droši varēja vērsties pēc padoma arī likumdošanas jautājumos, noskaidrojot kādu piemirstu noteikumu punktu vai procedūras jautājumu. Atbilde vienmēr bija konkrēta un uz teikto droši varēja paļauties.

vām spējām atbilstoši. Ēvalds atceras, ka tēvs viņu vienmēr ņēmis līdzi par „punktētāju”, kad kopā ar kaimiņu apgaitas mežsargu devies dastot cirsmas. Iesākumā nemaz nebija tik viegli paspēt pierakstīt cērtamo koku caurmērus, it sevišķi, ja nosaukti vienlaikus vairāki koki. Taču prasme vienmēr nāk ar treniņu. Tolaik nebija iespējams izaugt mežinieku ģimenē, neiepažīstot mežu un ar to saistīto amatu norises. Tautā to sauc par „saslīmšanu ar mežu”. Šī kaite tiek iedzimta, un zāles pret to nav atrastas vēl šobaltdien. Tādēļ arī Ēvalds pēc Ezeres vidusskolas beigšanas 1968. gadā iesniedza dokumentus toreizējās Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Mežsaimniecības fakultātē un tika arī uzņemts.

STUDIJU GADI

Tolaik kursā uzņēma 50 cilvēkus, un studiju laiks sākās ar tradicionālo mēnesi kolhoza darbos. Nekā patīkama jau tajā strādāšanā nebija, bet ko-

Foto: A. Velveris

Ēvalds Vizulis pie paša stādītām eglēm

Foto: no Ē. Vizulja arhīva

Sestdienas talka Dūrupes mežniecībā 1973. gadā, Ēvalds sēž uz celma

SĀKUMS – „SASLĪMŠANA AR MEŽU”

Bet sākums visam, kā jau lielai daļai mežinieku, veidojās jau bērnībā, palīdzot tēvam, kurš strādāja par mežsargu Ezeres pusē. Tolaik laukos bija jāstrādā visiem, katram – sa-

lektīvs tika saliedēts gan tiešā, gan pārnēstā nozīmē. Varbūt tāpēc, 40 gadus pēc augstskolas beigšanas, viņi katru gadu joprojām satiekas kursa salidojumos.

Studiju gadi deva daudz – pirmkārt, profesionālās zinā-

šanas, apgūtas pie tādām mežzinātnes „lēģendām” kā profesors Kārlis Sakss, Imants Mangalis un vēl daudziem, daudziem citiem. Taču Mežu fakultāte deva vēl arī ko citu – tādu iekšēju inteliģenci, stāju, lepnumu un savas nozares patriotismu, kas mežniekus patīkami atšķīra no citu profesiju cilvēkiem. Studiju laikā Ēvalds satika arī savu nākamā dzīvesbiedri Rasmu, ar kuru 4. kursā tika nosvinētas kāzas.

Studiju noslēguma diplomdarbu Ēvalds izstrādāja profesora Kārļa Saksa vadībā. Tā tēma bija „Egļu kultūru salīdzinājums dažādos meža augšanas apstākļu tipos Kuršišu mežniecībā”. Toreiz viņš nemaz nenojauta, ka ar meža atjaunošanu būs saistīts ilgs, nozīmīgs periods viņa dzīvē.

DARBS KOKSNES TRANSPORTA CEHĀ

Tūlīt pēc akadēmijas beigšanas jaunais speciālists tika nosūtīts darbā uz Dūrupes mežniecību par mežziņi. Dzīvesbiedrei Rasmai vēl bija 2 gadus jāmacās. Pēc nostrādāta gada bija jāiet dienēt armijā, tad – priekšnieka darbs koksnes transporta cehā. Viegli nebija, uz ceha vadītāja pleciem gulās liela atbildība. Lai ražošanas process būtu nepārtraukts, lai mežā sagatavoto savlaicīgi nogādātu koksnes pārstrādes cehā un citās piegādes vietās, bija jānodrošina transports pietiekamā apjomā. Bet mašīnas nebija jaunas, tās bojājās. Modernas izvedējtehnikas tolaik vēl nebija, mežmateriālus veda ar ZIL 157 markas automašīnām, kas iekraušai bija aprīkotas ar vinčām.

Pēc tam sekoja darbs kā tehnoloģiskās skaidas ražošanas atbildīgajam meistaram. To jau tolaik mežā, pie ceļa, „grauza” un ar lieliem furgoniem veda uz Bolderājas rūpnīcu Rīgā. Strādājot kā tehnologam, koordinējot dažādu palīgražošanas sortimentu izstrādi, bija jānodrošina plāns ne tikai grīdas dēļu ražošanai un skuju ievākšanai, bet arī zaru slotu, virtuves dēlišu un pat koka grābekļu plānveidīgā sagatavošanā.

VADĪJA MEŽA ATJAUNOŠANAS DARBUS

Nozīmīgākais Ēvalda Vizūļa profesionālās darbības posms iesākās 1982. gadā, kad viņš sāka strādāt par meža atjaunošanas inženieri. Mežsaimniecības daļu tolaik vadīja galvenais mežzinis Egils Priedītis. Tolaik galvenā vērība tika pievērsta meža mākslīgajai atjaunošanai. Jāapstāda bija 75% no izcirstajām platībām. Paraleli eksistēja vēl arī mehanizētās stādīšanas plāns, jo tolaik bija iegādātas stādāmās mašīnas un roku darba mehanizācija skaitījās svarīgs darba efektivitātes rādītājs. Problēma bija tikai tā, ka darbam meža cismā šīs mašīnas nebija piemērotas, jo traucēja celmi un citi nelidzenuki. Tad nu, lai pildītu plānu, tika apmežotas neizmantotās lauksaimniecības zemes.

Tajā laikā Saldus MRS tika izstrādāts tolaik ļoti inovatīvais meža augsnes sagatavošanas ķīlis. Tas, uzmontēts meža kāpurķēžu traktoram, tā sauktajam meža kaķim, darbojās kā milzu „pletizeris”, nostumjot apaugumu un veidojot pietiekami platu vagu, lai tajā varētu izvietot 2 stādījumu rindas. Šāds agregāts bija pirmais republikā, un to skatīties brauca speciālisti no visas Latvijas.

Kultūru inženiera darbs bija interesants un atbildīgs, bet ne viegls. Vārdos jau gan priekšniecība deklarēja, ka mežsaimniecība ir pamatu pamats, bet praksē lielākoties priekšplānā izvirzījās kokmateriālu ražošanas plāna intereses.

Daudz laika aizņēma arī dokumentu kārtošana, jo datori vēl tikai ļoti lēni sāka savu gaitu Latvijā. Tie tolaik bija koncentrēti skaitļošanas centros, un viena tāda skaitļojamā mašīna aizņēma veselu istabu.

Saldus virsmežniecības kolektīvs 90 gadu beigās, Ēvalds 2. rindā (formas uzvalkā)

Ikdienas rēķināšanā un datu apkopošanā tās, protams, netika izmantotas. Kā kuriozu, kas toreiz absolūti nelikās smieklīgs, Ēvalds atceras, ka reiz pēc kārtējās mežierīcības bija pazudis tāds nieks kā 1500 ha meža kultūru. Kļūdas atrašana prasīja ne mazums laika un nervu.

Tos laikus Ēvalds atceras labprāt. Meža sistēmā viss bija sakārtots, iedibinātā kārtība – labi zināma. Meža atjaunošanas inženieri regulāri satikās semināros, brauca pieredzes apmaiņas braucienos ne tikai pa Latviju, bet arī pa tuvējo PSRS daļu.

VIRSMEŽZINĀ VIETNIEKA AMATĀ

Kad 1991. gadā Latvija atguva neatkarību, pārmaiņas sākās arī mežu sistēmā. Mežizstrāde atdalījās no mežsaimniecības. Meža ministra Kārļa Baņa vadībā tika izstrādāts pavisam jauns meža apsaimniekošanas modelis. Par pirmo Saldus virsmežniecības virsmežzini kļuva Ēriks Kasemirs, ar milzu enerģiju apveltīta harizmātiska personība, un

pirmais cilvēks, kuru viņš uzrunāja sava vietnieka amatam, bija Ēvalds Vizulis. Tālāk pa abiem plānoja jaundibināmā uzņēmuma struktūru, apsprieda nākamo mežziņu kandidātūras. Ar skumjām jāatzīst, ka

bijis Ēvalds, viņiem nav vairs ko auditēt, zināms, ka viss būs kārtībā. Mežniecībās vēl šodien atceras principu, pēc kāda Ēvalds izvēlējās pārbaudāmo objektu – aizvērtām acīm ar zīmuli iebakstot sarakstā. Un tad nebija vairs nekādas nozīmes – tuvu vai tālu ar kājām jābrien, liela platība vai šķietami nenozīmīga. Viss tika pārrunāts pārbaudes noslēgumā, bet kolēģi citās mežniecībās par to vispār neuzzināja.

Pašlaik Ēvalds izbauda pensijas laiku. Pensionēšanās sakrita ar Valsts meža dienesta kārtējo „optimizāciju”, arī virsmežniecības birojs pārcēlās uz Kuldīgu. Pēc aktīvi nostrādāta mūža, iespējams, būtu bijis savādi pēkšņi kādā rītā vienkārši vairāk nedoties uz darbu, bet, kad nu vairs nebija pašas darba vietas, tad tas drīzāk nāca kā atvieglojums. Un no meža jau viņš nav nekur aizgājis. Kopā ar dēļu Jāni, kurš arī ir mežnieks, VMD vecākais inspektors meža reproductīvā materiāla kontroles jautājumos, abi apsaimnieko ap 200 ha personīgā meža. Realizējot ES projektu meža ekonomiskās vērtības uzlabošanai, abi kopīgi kopj jaunaudzes. Ar ES atbalstu tika iegādāts arī zāģis kopšanas vajadzībām. Ēvalds stāsta, ka nupat esot pienācis laiks mežā sākt ievākt ražu, jo daudzas audzes ir pieaugušas, ilgāk audzēt vairs nav lietderīgi. Izcirstās vietas tiek apstādītas – tur, kur valdošā suga nav alksnis, jo ar baltalkšņa atvasēm būtu ļoti grūti pēc tam karot.

Arī uz tikšanos ar mani, lai padalītos atmiņās par agrākiem laikiem, Ēvalds ieradās pēc darba cēliena mežā, un, lai norunātu tikšanos, viņu ilgi nevarēju sazvanīt – mežā strādājot, telefons nav lāgā dzirdams. Bet, kamēr cilvēks strādā, viņš nenoveco. Kamēr ir, kurp iet. Kamēr mežs gaida.

Alda Velvere,

MKPC Dienvidkurzemes nodaļas vadītāja vietniece

IZMAIŅAS MEŽA APSAIMNIEKOŠANĀ GAUJAS NACIONĀLAJĀ PARKĀ

Kopš 2012. gada 22. maija, kad spēkā stājās jaunie Ministru kabineta noteikumi Nr.317 "Gaujas Nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi", ir pagājuši 8 mēneši. Noteikumu izmaiņu ieviešanu dzīvē komentēt aicināju Dabas aizsardzības pārvaldes Vidzemes reģionālās administrācijas vecākos valsts vides inspektorus ARNI LIELBĀRDI un JĀNI BUŠU, kuri ir piedalījušies gan noteikumu izstrādē, gan veic to ievērošanas kontroli, kā arī z/s "Stoķi 1" saimnieku, lauksaimnieku, mežu īpašnieku un mednieku MODRI OPMANI.

Iepriekšējie īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi bija spēkā vairāk nekā 10 gadus. Kā vērtējat noteikumu izmaiņas mežu apsaimniekošanas jomā?

Arnis Lielbārdis: Nav šaubu, ka kopumā jaunie noteikumi ir atvieglājuši dzīvi mežu īpašniekiem. Ir mainījušies vairāki nosacījumi. Piemēram, vispārīgie aprobežojumi uz mežsaimniecisko darbību attiecas, ņemot vērā koku diametru, nevis vecumu. Dabas liegumā ir atvieglota baltalkšņu ciršana galvenajā cirtē, arī kopšanas cirtē ir vieglāki nosacījumi.

Meža atjaunošanā atļauts izmantot tikai vietējās koku sugas, dabas lieguma zonā ieteicama ir meža dabiskā atjaunošanās, bet, ja īpašnieks vēlas atjaunot mežu mākslīgi, tad tikai ar priedi, kultūrvēsturiskajā zonā – ar platlapjiem.

Jāpiezīmē, ka dabas lieguma zonā, lai cirstu sausos un vēja

gāztos kokus, ir nepieciešams apliecinājums koku ciršanai.

Kas mainījies meža apsaimniekošanas plānu prasības nosacījumos meža resursu saimnieciskajai izmantošanai?

Arnis Lielbārdis: Meža apsaimniekošanas plāni nepieciešami mežistrādes veikšanai dabas lieguma zonā, kā arī lai veiktu galveno cirti ainavu aizsardzības un kultūrvēsturiskajā zonā. Meža īpašniekiem svarīgi atcerēties, ka meža apsaimniekošanas plāni, kas iesniegti līdz 2012. gada 22. maijam ir derīgi 10 gadus. Plāni, kas izstrādāti, pamatojoties uz Ministru kabineta 2012. gada 2. maijā izdotajiem noteikumiem Nr. 317 „Gaujas nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”, ir derīgi tik ilgi, cik ir derīga meža inventarizācija (maksimālais laiks 20 gadi). Tāpēc nav izdevīgi gatavot meža apsaimniekošanas plānus, pamatojoties uz veco inventarizāciju. Šogad derīgi ir 2004. gadā apstiprinātie un jaunāki meža apsaimniekošanas plāni.

Būtiska izmaiņa, kas jāņem vērā mežu īpašniekiem, ir tā, ka dabas vērtību inventarizācija jāveic meža biotopu jomā sertificētam ekspertam laika posmā no 1. maija līdz 1. oktobrim. Šis nosacījums noteikumos iestrādāts, jo biotopu pilnvērtīga novērtēšana iespējama tikai augu veģetācijas periodā.

Kādas izmaiņas jaunajos noteikumos attiecas uz medībām?

Jānis Bušs: Nacionālā parka teritorijā, izņemot dabas rezervāta (stingrā režīma) zonu, atļauts medīt šādus medijamos dzīvnie-

kus: aļņus, staltbriežus, stirnas un mežacūkas; vilkus un lūšus – epizootiju uzliesmojuma vai draudu gadījumā, vai, ja tie nodara nozīmīgu kaitējumu lauksaimniecības dzīvniekiem un savvaļas sugu dzīvniekiem; lapsas, bebrus, meža caunas, seskus, jenotsuņus, Amerikas ūdeles un ondatras; mājas baložus, pelēkās vārnas un žagatas; medijamos ūdensputnus mākslīgās ūdenstilpēs ainavu aizsardzības zonā un neitrālajā zonā, ja tiek lietoti šāviņi, kas nesatur svīnu; klaiņojošus suņus un kaķus.

Lai nekoncentrētu dzīvniekus, Gaujas Nacionālā parka teritorijā būs aizliegts piebarot savvaļas sugu dzīvniekus. To varēs darīt tikai ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju, ja tas neapdraudēs īpaši aizsargājamus biotopus un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes laikā no 1. decembra līdz 31. martam. Izmaiņas bija nepieciešamas, jo daudz postījumu novērots lauksaimniecības zemēs un jaunaudzēs.

Kā noteikumu izmaiņas vērtē Gaujas Nacionālā parka iedzīvotājs?

Modris Opmanis: Atzinīgi vērtēju, ka Gaujas Nacionālā parka teritorijā kā medijamais dzīvnieks ir norādīts arī lūsis. Ja agrāk ar gadiem nebiju redzējis ne pēdas, ne lūsi, tad tagad mežā var novērot gana daudz lūšu pēdu, un, protams, arī saplosītus bukus, kas norāda, ka lūšu populācija ir palielinājusies.

Uzskatu, ka ūdensputnu medības ar bezsvina skrotīm varēja ļaut arī dabiskajās ūdenstilpēs, tāpēc putnu skaits teritorijā nesamazinātos.

Piekrītu arī par barošanas vietu saskaņošanu, jo pie barotavām mednieki vislabāk var dzīvniekus apskatīt, novērtēt, kurš dzīvnieks mazāks, kroplāks, nav tik vērtīgs sugas turpināšanai. Mednieks nešauj visu, kas pagadās.

Ainavu aizsardzības zonā un neitrālajā zonā no 1. oktobra līdz 31. janvārim atļautas medības ar dzinējiem, bet ne vairāk kā divas reizes vienā un tajā pašā platībā. Šis nosacījums ir būtisks attiecībā uz meža cūkām, kas nodara vislielākos postījumus lauksaimniekiem, medībām. Manuprāt, ja mežā ir kaut viens dzīvnieks, postījumi lauksaimniekiem būs, bez tā neiztikt.

Visvairāk manas bažas saistītas ar meža izstrādātāju atstāto meža ceļu stāvokli pēc mežistrādes. Paliek risas 1 metra dziļumā, nesakopti meži. Gribētos, lai ir stingrāki noteikumi, kas kontrolē nākamo atļauju saņemšanu, ja nav sakārtoti ceļi.

Nevaru iebilst arī nosacījumam par mežistrādes aizliegumu putnu ligzdošanas laikā. Tas ir laiks, ko mežistrādātājiem jāizmanto tehnikas un zāģu remontiem. Nav iebildumu, ka dabas lieguma zonā mežaudzēs jāzaglabā ne mazāk kā 20 kubikmetru sausu stāvošu koku, svaigi vēja gāztu koku un kritalu bioloģiskajai daudzveidībai. Vienīgais, kas mani neapmierina, ir aizliegums pārvietoties pa stīgām ar kvadrīcklu, jo šīs teritorijas tāpat tiek uzturētas uguns apsardzības vajadzībām.

Mana pieredze liecina, ka Gaujas Nacionālajā parkā ir daudz meža īpašnieku ar tālredzīgu izpratni par meža apsaimniekošanu. Neskatoties uz atšķirīgākiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem, viņi tos zina un ievēro. Meža īpašnieki atrod laiku un līdzekļus sava meža apsaimniekošanai un domā par to, kas paliks bērniem un mazbērniem. Savukārt Dabas aizsardzības pārvaldes darbinieki palīdz ar padomu, kad tas ir nepieciešams.

Andris Vīrs,
MKPC Ziemeļvidzemes
nodaļas vadītājs

Meža dienu komiteja ir noteikusi Meža nozares Gada balvas „Zelta čiekurs” 2012. gada ieguvējus nominācijās „Par mūža ieguldījumu”, „Par inovatīvu uzņēmējdarbību”, „Par ilgtspējīgu saimniekošanu” un „Par zinātnes ieguldījumu nozares attīstībā”. Šogad meža nozares Gada balvu „Zelta čiekurs”, kas ir augstākā atzinība par sasniegumiem meža nozarē, pasniegs jau deviņo reizi.

Balvu nominācijā „Par mūža

NOTEIKTI GADA BALVAS IEGUVĒJI

ieguldījumu”, kas tiek piešķirta par nozīmīgu mūža ieguldījumu nozares attīstībā, saņems izcili nozares ļaudis:

- **Līgonis Bambe**, mežsaimnieks – pārbagāts radošām iniciatīvām par Latvijas meža nozares apsaimniekošanas pilnveidošanu un attīstību, devis nozīmīgu ieguldījumu meža sēklkopībā un selekcijā, zinātniskās izpētes mežu apsaimniekošanā un zinātnisko objektu ierīkošanā, meža dzīvnieku, kā arī medību tēmas zinātniskajā izpētē;

- **Regīna Ivbule**, mežsaimniece, kurai darbs dod spēku, jaunu izaicinājumu priekšā dvēsele dzied, kuras profesionālā pieredze meža stādmateriāla audzēšanā ir ļāvusi strauji attīstīties Pļaviņu kokaudzētavai;

- **Juris Ķeviņš** savu darba mūžu veltījis efektīvas tehnikas un

progresīvu tehnoloģiju izveidei un ieviešanai meža izstrādes un pārstrādes jomā. Viņš joprojām sniedz būtisku ieguldījumu atjaunojamo enerģijas resursu izmantošanas jomā, uzlabojot iekārtas un tehnoloģijas siltumenerģijas ieguvei no meža kopšanas un mežizstrādes atliekām;

- **Rudīte Kuške**, kuras darbs saistīts ar mežu un mežsaimniecību un kuras atsaucība, atbalsts, sirsnība un dzīvesspārs iedvesmo neskaitāmus meža nozares ļaudis;

- **Juris Spāre**, kurš veicis pētījumus par kokmateriālu žāvēšanu, kā rezultātā izstrādāta pilnīgi jauna tehnoloģija. Būdam erudīts daudzās jomās, viņš devis nozīmīgu ieguldījumu sociālā dialoga veidošanā gan kā Latvijas Meža nozaru arodu biedrības vadītājs, gan turpinot

lidzdarboties kā eksperts un sniedzot atbalstu un padomus dažādu problēmu risināšanā.

Pārējās nominācijās izvirzīti sekojoši laureāti:

- nominācijā „Par inovatīvu uzņēmējdarbību” – a/s „Eliza-K”, SIA „Kurekss” un SIA „Niedrāji MR”;

- nominācijā „Par zinātnes ieguldījumu nozares attīstībā” – Kārlis Būmanis, Āris Jansons un Jānis Kivilandis;

- nominācijā „Par ilgtspējīgu saimniekošanu” – meža īpašnieki Viesturs Valdis Dreimanis, Guntis Grīnšteins un Dzintars Laivenieks.

Gada balvas ieguvēji šajās nominācijās tiks nosaukti apbalvošanas ceremonijas laikā šā gada 12. aprīlī.

ZM informācija

Noslēdzies konkurss „Mūsu mazais pārgājiens 2012”

Pagājušā gada novembra beigās Mežaparka estrādes telpās notika Latvijas skolu jaunatnes konkursa „Mūsu mazais pārgājiens 2012” noslēguma pasākums, kurā Zemkopības ministrijas parlamentārais sekretārs Edvards Smiltēns apbalvoja konkursa laureātus. Pasākumā konkursa dalībniekiem bija iespēja apskatīt izstādi „Iepazīsties – Koks!”, apmeklēt radošās darbnīcas, paplašināt zināšanas un izpratni par koku, kā arī gatavot koka mūzikas instrumentus un muzicēt kopā ar grupu „Pulsa efekts”.

Konkursu „Mūsu mazais pārgājiens 2012” organizēja Zemkopības ministrija sadarbībā ar biedrību „Zaļās mājas”. 2012.gadā tas notika jau sesto reizi, šoreiz ar mērķi pievērst bērnu un jauniešu uzmanību koka daudzveidīgiem izmantošanas veidiem un meža nozares devumam Latvijā.

Konkursa dalībniekiem bija jāveic literatūras un citu informācijas avotu izpēte par meža nozares devumu savā pagastā, novadā, pilsētā vai Latvijā. Jādočas izpētes pārgājienā vai eks-

Foto: no ZM arhīva

Konkursa „Mūsu mazais pārgājiens 2012” uzvarētāji noslēguma pasākumā

kursijā, jāsagatavo radošs izpētes darbs – pārgājiena vai ekskursijas apraksts esejas vai citā literārā formā, papildinot aprakstu ar stāstnieku liecībām un vizuālo informāciju (zīmējumiem, kartēm, fotoattēliem u.c.).

Konkursa komisija tās priekšsēdētāja rakstnieka un publicista Ērika Hānberga vadībā izvērtēja 105 kolektīvu iesniegtos darbus četrās klašu grupās. Pirmo trīs vietu ieguvēji saņēma balvas apmaksātus transporta pakalpojumus ekskursijai pašu izvēlētajā maršrutā, savukārt atzinību

ieguvušie dalībnieki saņēma speciālbaldas. Visi konkursa dalībnieki, vairāk nekā 2000 bērnu un jauniešu no visas Latvijas, par dalību konkursā saņēma atstarotājus ar konkursa logo. Plašāk par konkursa uzvarētājiem var uzzināt Zemkopības ministrijas mājas lapā www.zm.gov.lv sadaļā Meža nozare.

Sešu gadu laikā konkurss kļuvis par tradīciju, tāpēc arī šogad Zemkopības ministrija iecerējusi to organizēt. Lūgums sekot informācijai.

ZM informācija

Izstāde „Iepazīsties – Koks!” darbosies arī šogad

Izstāde „Iepazīsties – Koks!”, kas veltīta Latvijas meža nozarei, aptverot procesu no koku stādīšanas un mežu kopšanas līdz pat kokmateriālu pārstrādei, šogad būs skatāma visu gadu sestdienās, izņemot pārtraukumu vasaras vidū.

Izstāde iekārtota Mežaparka estrādes iekštelpās (ieeja pa 1. vārtiem). Eks-

pozīcijas apskate zinošu gidu pavadībā ir bez maksas. Vairāk par izstādi var uzzināt interneta vietnē www.koksirlabs.lv.

Darba dienās izstādi var apmeklēt, iepriekš piesakot grupas vizīti pa tālruni 25663357 vai e-pastu: koksirlabs@koksirlabs.lv, savukārt sestdienās izstāde ir atvērta no plkst. 11 līdz plkst.18.

NO MEDIĶIEM PAR MEŽKOPJIEM

Šodien STĪVA un DŽENETAS FANKU (FUNK) īpašumu rotā gan Aidaho štata labākā meža īpašnieka atzinības zīme, gan 2011. gadā iegūtās reģionālās un nacionālā līmeņa uzvarētāja zīmes. Ceļš līdz uzvarai visas valsts līmenī bijis 40 gadus garš.

Pateicoties BAFF pētniecības stipendijai man ir bijusi iespēja ne tikai uzzināt par privāto mežu apsaimniekošanu ASV, bet arī iepazīties ar vairākiem meža īpašniekiem. Šoreiz stāsts par Aidaho štata labākajiem meža īpašniekiem **Stīvu un Dženetu Fankiem.**

NEPLĀNOTS SĀKUMS

Kad mediķis Stīvs sāka strādāt vienā no Aidaho štata slimnīcām, tika meklēta dzīves vieta ģimenei. 1970. gadā viņi noirēja pamestu īpašumu.

Foto: L. Vilkriste

Stīvs no kalna gala vērojot īpašumu ir apmierināts ar paveikto

Sākums bijis visai grūts – pirmajos gados milzīgs darbs tika ieguldīts, lai sakoptu mājas apkārtni. Tikai četrus gadus vēlāk, skatoties, kā tā pārvēršas, un izvērtējot ieguldīto laiku, ģimene izlēma īpašumu iegādāties. Šodien tas lepnī nes *Edgecreek Tree Farm* vārdu.

1974. gadā sadarbībā ar Amerikas mežsaimniecības (*American Tree Farm System*) speciālistiem tika izstrādāts pirmais meža apsaimniekošanas plāns ar īstermiņa mērķiem, kurus varētu realizēt

pašu spēkiem. Stīvs stāsta, ka sākumā nav bijusi doma nodarboties ar mežsaimniecību, bet pirmajos gados ūdens appludinājis dzīvojamo māju un nojaucis arī tiltu. Tas nozīmēja, ka bija jāsakopj nogāzes. Izmantojot kaimiņa – sertificēta mežstrādnieka – palīdzību tika veikta pirmā kopšanas cirte. Ģimene iestādīja savus pirmos kociņus. Pirmā mežsaimniecības stunda tika apgūta praksē! Darbošanās mežā visiem tā iepatikusies, ka pāris gadus vēlāk ģimene iegādājās vēl aptuveni 20 ha meža.

MEŽA APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNS

Līdz nākamā plāna izstrādei 1986. gadā meža īpašnieku zināšanas paplašinājās, un jaunais plāns jau ietvēra arī ilgtermiņa mērķus. Gadiem ritot, praksē un īstermiņa kursos iegūtās zināšanas šķitu-

šas par necīgām, tāpēc 1993. gadā Stīvs izlēmis apmeklēt Aidaho Zemes departamenta organizētos vairāku nedēļu apmācību kursus zemes īpašniekiem. Iegūtās zināšanas kļuva par pamatu nākamā plāna izstrādei. Pēdējais Stīva meža apsaimniekošanas plāns tapis 2007. gadā sadarbībā ar vietējo mežsaimniecības konsultantu. Lai arī pieredze un zināšanu bagāža tajā laikā jau bija krietna, bijis nepieciešams „skats no malas”, lai identificētu vietas, kurām vajadzīga īpaša uz-

Foto: L. Vilkriste

Fanku īpašuma apsaimniekošanā piedalās visa ģimene

manība. Nākotnes plāns ietver arī pārgājienu un izglītības taktu ierīkošanu, un visu nākamo ģimenes paaudžu iesaistīšanu.

Meža apsaimniekošanas plānu var lasīt kā meža īpašuma vēstures un ģimenes meža dienasgrāmatu. Plāna izstrādātājs aprakstā ir ietvēris visas īpašnieku vēlmes, vajadzības un viedokli par ikvienu aktivitāti.

Fanku meža īpašuma vēsture aizsākusies jau ar 19. gadsimta sākumu, un ietver ikvienu nozīmīgu notikumu, kas ietekmējis meža augšanu. Minēti gan ugunsgrēki, gan iepriekšējo saimnieku veiktās aktivitātes, tai skaitā, kalnu ūdensceļu izveide, lai pavasaros tos izmantotu baļķu nogādei no kalnu virsotnēm uz

šumā ir izdalīti 10 dažādi koku augšanas tipi. Katram no tiem meža apsaimniekošanas plānā norādīts vēlāmais koku sugu sastāvs, to skaits platības vienībā un potenciālā krāja, kā arī ieteicamās mežsaimnieciskās aktivitātes un to pamatojums.

APSAIMNIEKOŠANA

Meža apsaimniekošanas plāns neietver meža inventarizāciju, likumdošanas prasības vai labas mežsaimnieciskās prakses principus. Tas ir jāievēro pats par sevi, jo *American tree farm system* nozīmē arī PEFC (*Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes*) sertifikātu. Vairums apsaimniekošanas pasākumu tiek plānoti atbil-

Foto: L. Vilkriste

Fanku ģimenes īpašumu rotā dažādi apbalvojumi

uzglabāšanas diķiem, lopu ganīšana nogāzēs un intensīvā mežizstrāde. Plānā aprakstītas arī visas Fanku ģimenes veiktās aktivitātes, to pamatojums un nākotnes ieceres.

Atbilstoši augšanas apstākļiem (reljefam un augsnei) īpa-

stoši situācijai dabā: kur audze par biezu – tur jākopj, kur par retu un vairāku gadu garumā nav veiksmīga dabiskā atjaunošanās ar vēlāmajām sugām – tās jāiestāda. Tiek domāts arī par atvērumiem un ūdens diķiem savvaļas dzīvniekiem, un

barības bāzi putniem. Vietumis var redzēt, ka veikta koku atzarošana. Jautāts par labāko laiku šai aktivitātei, Stīvs atbild – kad nazis ass!

Iepriekšējie saimnieki aptuveni 30 ha lielajā īpašumā bija izcirtuši tikai lielākos un vērtīgākos kokus. Arī pārējie 100 ha, kas tika iegādāti laika gaitā, ir dažādu uzņēmumu izstrādāts mežs. Fanku ģimene mežu izstrādā galvenokārt tikai savām vajadzībām. Lielākā cirte bijusi 1996. gadā pēc snieglauzēm, kad ar profesionāļu palīdzību izstrādāti 770 kubikmetri koksnes.

vēlētā vietējā dabas aizsardzības asociācijā. Toreiz uzsāktās aktivitātes turpinās vēl šodien, un visa ģimene aktīvi iesaistās zemes īpašnieku tiesību aizsardzības un arī informēšanas darbā. Fanku īpašumā tiek organizēti dažādi semināri gan citiem meža īpašniekiem, gan skolu jauniešiem. Dženeta ar bērniem ir apmeklējusi īpašus kursus – „Saites ar mežu”, kas ietver ģimenes dažādu paaudžu iesaistišanu meža īpašuma apsaimniekošanas plānošanā.

Lai arī Stīva zināšanas mežsaimniecībā un praktiskā pieredze uzkrāta vairāk kā 35

Foto: L. Vilkriste

Nelielā zāģētava tiek izmantota savām un kaimiņu vajadzībām

MEŽA DVĒSELE JEB ENERĢIJA

Kad Fanku ģimene iegādājās īpašumu, tajā nebija nekā cērtama. Šodien, no kalna gala vērojot īpašumu, var redzēt dažāda vecuma un sugu sastāva audzes, jaunaudzes un klajākas vietas dzīvniekiem. Stīvs ir lepns par savu īpašumu, jo gandrīz viss ir veikts pašu spēkiem. Šodien īpašuma apsaimniekošanā aktīvi palīdz arī mazbērni. Pamatot kalna virsotni, Stīvs vēlreiz uzmet skatu ainavai, kas paveras apkārt, un atskan apmierināta nopūta – pēc 30 gadiem te būs ļoti skaisti.

Vienu no Fanku īpašuma atpūtas vietām rotā emblēma ar uzrakstu „Spirit of woodlans”. To var tulkot dažādi – kā meža dvēseli, garu vai enerģiju.

Foto: L. Vilkriste

Fanku īpašuma atpūtas vietā rotā emblēma ar meža Garu

Fanki uzskata, ka viņu dzīvē ir ļoti nozīmīgi sniegt citiem informāciju. Tomēr lielākais prieks ir tad, kad var ne tikai parādīt un pastāstīt, kas mežā sasniegts, bet dalīties tajās pozitīvajās sajūtās, ko dod mežs un darbošanās tajā.

Lelde Vilkriste,
LVMI „Silava”

DAŽI FANKU ĢIMENES IETEIKUMI MEŽA ĪPAŠNIEKIEM

- Meža aktivitātēs iesaistīt visas ģimenes paaudzes;
- Izmantot katru iespēju paugstināt zināšanas;
- Pēc iespējas biežāk apstaigāt savu īpašumu, vēlams – ar atzarošanas instrumentiem rokā;
- Īpašu uzmanību pievērst izmaiņām – slimībām un kaitēkļiem;
- Laiku pa laikam izmantot me-

- ža profesionāļus – īpašumam ir nepieciešama „svaiga acs” un skatījums no malas;
- Atstāt dažus celmus un stumbrus putniem un atvērums zvēriem;
- Vienmēr pierakstīt un saglabāt visu, kas darīts mežā;
- Gūt prieku no meža apsaimniekošanas un baudīt pozitīvas sajūtas, ko sniedz mežs.

Kad Fanku ģimene nolēma savus ikdienas ietaupījumus ieguldīt mežā, lai vecumdienās būtu ienākumi no izstrādes, kokmateriālu tirgus cenas bija ļoti augstas. Šodien situācija mainījies, un daudzas zāģētavas slēgtas. Pašreiz apkārtne darbojas tikai viena liela zāģētava, kas diktē savus noteikumus un izmanto monopolstāvokli, lai pēc iespējas mazāk maksātu koku īpašniekiem. Līdz ar to nācies meklēt citu tirgus nišu, lai vajadzības gadījumā būtu ienākumi. Iegādāts lentzāģis, un nelielā zāģētava tiek izmantota gan savām, gan kaimiņu vajadzībām.

ZINĀŠANU NEVAR BŪT PAR DAUDZ

Īpašuma apsaimniekošanā aktīvi iesaistās arī Dženeta, kas pēc profesijas ir medmāsa. 1983. gadā viena no degvielas kompānijām piesārņoja ūdensteces un Dženeta tika ie-

gadu garumā, 2009. gadā viņš piedalījās īpašā apmācību programmā, kas nodrošina Aidaho „meža lietpratēja” titulu. Tas vienlaicīgi uzliek par pienākumu veikt 70 stundu brīvprātīgo darbu divu gadu garumā, kas ir kā samaksa par bezmaksas mācībām. Stīvam tas nozīmē gan aktīvu darbošanos dažādās organizācijās, gan arī meža īpašnieku izglītošanu.

Stīva zinātkāri un vēlmi visu veikt pašam spilgti raksturo piemērs, kad Stīvs izlēma veikt ceļa uzlabošanas darbus, jo tas bieži applūda. Secinot, ka nepieciešams ierīkot caurteku, tā vietā, lai ietu pie konsultantiem un izmantotu firmu pakalpojumu, viņš lasīja speciālo literatūru un apmeklēja kursus. Pēc kāda laiciņa kopā ar znotu ierīkotā caurteka visas problēmas bija novērsusi. Stīvs gan pieļauj domu, ka varbūt vajadzēja informēt kādas iestādes, bet viss esot izdarīts pareizi.

Jauna regula kokmateriālu un koka izstrādājumu tirgus dalībniekiem

Lai cīnītos pret kokmateriālu nelikumīgu starptautisko tirdzniecību, 2013. gada 3. martā stāsies spēkā Eiropas Parlamenta un Padomes regula, kas noteiks jaunus pienākumus kokmateriālu un koka izstrādājumu tirgus dalībniekiem. Tā attieksies uz koksnes produktiem, kas ražoti ES dalībvalstīs vai ievesti no valstīm ārpus ES.

Visā pasaulē aug pieprasījums pēc kokmateriāliem un koka izstrādājumiem. Tas līdz ar daudzu kokmateriālu ražotājvalstu mežsaimniecības nozares organizāto-

riskām un pārvaldes nepilnībām izraisa to, ka nelikumīga mežizstrāde un ar to saistītā tirdzniecība kļūst par aizvien problemātiskākiem jautājumiem, teiktus regulā.

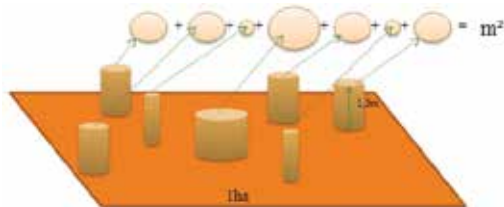
Tiek sagaidīts, ka, īstenojot šo regulu, efektīva nelikumīgas mežizstrādes novēršana sniegs rentablu ieguldījumu Savienības klimata pārmaiņu seku mazināšanas centienos, un tā būtu uzskatāma par papildinājumu Savienības darbībai un saistībām ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām kontekstā.

Kā noteikt mežaudzes šķērslaukumu?

Lai saimniekotu savā mežā saskaņā ar normatīviem aktiem, īpašniekam būtu lietderīgi zināt savā īpašumā augošo mežaudžu **šķērslaukumu**.

Mežaudzes šķērslaukums ir ļoti nozīmīgs audzi raksturojošais rādītājs, kas parāda, cik lielu platību no konkrētā zemes gabala aizņem koki ar saviem stumbriem. Audzes šķērslaukuma apzīmēšanai tiek lietots burts **G**, to izsaka m² uz hektāru.

(1. att.)

Par **audzes šķērslaukumu** sauc viena hektāra platībā augošo pirmā stāva koku stumbru šķērslaukumu summu 1,3 m augstumā no sakņu kakla (1. att.).

Audzes šķērslaukumu var noteikt vairākos veidos:

1. **Izmērīt caurmēru visiem audzes kokiem** – grūtākais un darba ietilpīgākais audzes šķērslaukuma noteikšanas veids:

- visiem audzes kokiem tiek izmērīts **caurmērs (d)** 1,3 m augstumā virs sakņu kakla;
- tiek aprēķināts **katra koka šķērslaukums (g)**, izmantojot šādu formulu:

$$g = \frac{3,1416 \times d^2}{4 \times 10000}, \text{ kur}$$

g – viena koka šķērslaukums (m²);

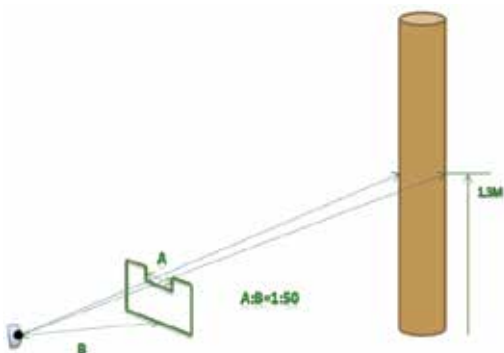
d – koka caurmērs (cm);

• **visu audzes koku šķērslaukumu (G_{kop.})** iegūst saskaitot visu audzes koku šķērslaukumu kopā. To var izdarīt, kopējo koku skaitu attiecīgajā caurmēra pakāpē (N) reizinot ar viena koka šķērslaukumu (g) attiecīgajā caurmēra pakāpē un reizinājumu sasummējot;

• **mežaudzes šķērslaukumu (G)** m² uz hektāru aprēķina, koku šķērslaukumu (G_{kop.}) dalot ar mežaudzes platību, kurai nosaka šķērslaukumu.

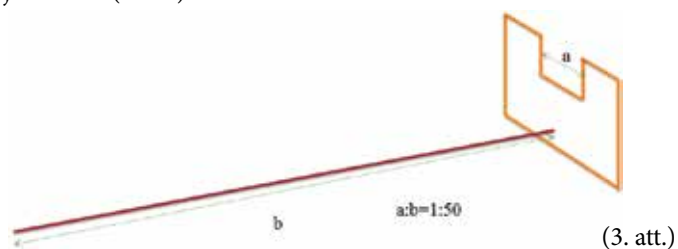
2. Daudz ērtāk ir **noteikt audzes šķērslaukumu parauglaukumos**, kad audzes šķērslaukums tiek mērīts atsevišķās, audzei raksturīgās vietās, un mērījumu rezultātā iegūtā vidējā vērtība tiek attiecināta uz visu audzi.

Viena no izplatītākajām metodēm ir audzes šķērslaukuma noteikšana, vizējot no parauglaukuma centra uz visiem apkārtējiem kokiem 1,3 m augstumā – veicot pilnu apgriezieni (2. att.), izmantojot **Biterliha lineālu**, kas sastāv no noteikta garuma auklas, kuras galā piestiprināts rāmītis ar atbilstoša lieluma izgriezumu.

(2. att.)

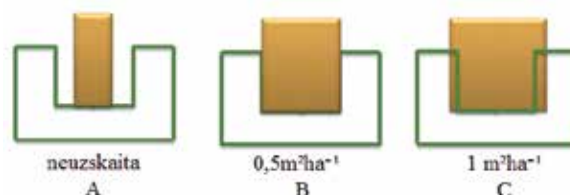
Šādu instrumentu ir viegli izgatavot mājas apstākļos. Galvenais, kas jāievēro izgatavojot šādu instrumentu – vizējamā rāmīša izgriezuma platuma (a) un lineāla auklas garuma (b) attiecībai jābūt 1:50 (3. att.).

(3. att.)

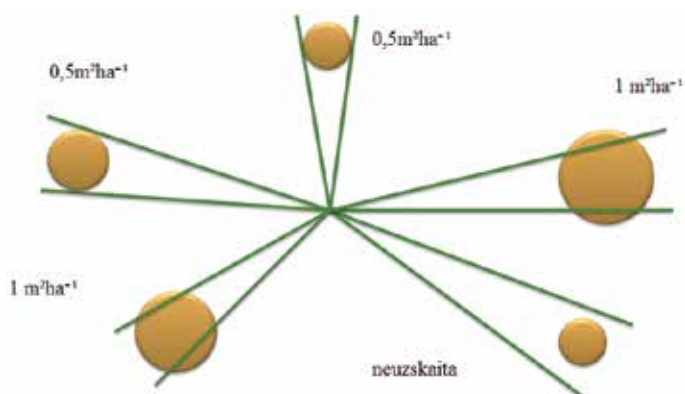
Mērīšana notiek sekojoši:

- Iezīmē parauglaukuma centru, nostājas tajā un turot auklas brīvo galu pie acs un vizējamo rāmīti izstieptā rokā, sāk vizēt (skatīties caur vizējamo rāmīti) uz apkārtējiem kokiem 1,3 m augstumā (3. att.).
- Uzskaita kokus, kuri ar savu stumbru resnumu aizpilda visu vizējamā rāmīša izgriezuma platumu:
  - ja koka stumbrs izskatās resnāks par vizējamā rāmīša izgriezuma platumu (4. att. C), tad tas tiek fiksēts kā 1 šķērslaukuma m²;
  - ja koka stumbrs sakrīt ar vizējamā rāmīša izgriezuma platumu (4. att. B), tad tas tiek uzskaitīts kā 0,5 m²;
  - ja koka stumbrs ir šaurāks par vizējamā rāmīša izgriezuma platumu (4. att. A), tad tas netiek uzskaitīts.

(4. att.)

- Saskaitot kopā visus uzskaitītos kokus, iegūst audzes šķērslaukumu m² uz hektāra (5. att.).

(5. att.)

SVARĪGI!

- Audzes šķērslaukumu uzskaita katram audzes stāvam atsevišķi. *Pirmā stāva koki* – mežaudzes augstāko koku kopa, kuras augstums no stāva vidējā koku augstuma atšķiras ne vairāk par 20 procentiem. Bet kokus cērtot izlases cirtē (ja mežaudzi aizliegts nocirst kailecirtē), nosakot mežaudzes šķērslaukumu, ieskaita visus kokus, kuru augstums ir vismaz 12 metru.

- Nemaina pozīciju attiecībā pret parauglaukuma centru – jāstāv visu laiku vienā punktā, vizējot uz visiem kokiem.
- Audzes šķērslaukumu nosaka vairākās audzes vietās.
- Parauglaukums no parauglaukuma un no audzes malas nedrīkst atrasties tuvāk par attālumu, ko iegūst resnākā koka caurmēru izdalot ar 2.

Pārbaude!

Lai pārlicinātos, vai nosakot šķērslaukumu koki ir pareizi uzskaitīti, var izmērīt attālumu no parauglaukuma centra līdz kokam (ar mērlenti) un izmērīt koka caurmēru:

- ja izmērītais attālums metros ir mazāks par pusi no koka caurmēra centimetros, tad šāds koks uzskaitāms kā 1 m²;
- ja izmērītais attālums ir vienāds ar pusi no koka caurmēra, tad šāds koks uzskaitāms par 0,5 m².
- ja izmērītais attālums ir lielāks par pusi no koka caurmēra, tad šādu koku neuzskaita.

Zinot šķērslaukumu, meža īpašnieks var noteikt, cik daudz koksnes ir viņa mežā. Mežsaimniecībā to sauc par audzes krāju un apzīmē ar burtu M, kas ir uzkrātie koksnes kubikmetri. Praktiski noteikto audzes šķērslaukumu pareizino ar tabulās nolasīto veidaugstumu, iegūstam audzes krāju uz hektāra.

Meža īpašniekam jāzina, kādu cirtes veidu viņš drīkst veikt un cik intensīvi drīkst izcirst kokus. Un te atkal neiztikt bez šķērslaukuma apzināšanas, jo kopšanas cirte ir atļauta gadījumos, ja mežaudzes šķērslaukums ir lielāks par minimālo šķērslaukumu un kopšanas cirtes rezultātā mežaudzes šķērslaukums nedrīkst kļūt mazāks par minimālo šķērslaukumu.

Minimālais šķērslaukums – mazākais mežaudzes šķērslaukums, kāds nepieciešams, lai būtu iespējama turpmāka produktīva mežaudzes attīstība.

Saskaņā ar normatīviem aktiem arī **izlases cirti** nav iespējams veikt, nezinot audzes šķērslaukumu. It īpaši vietās, kur mežaudzi

ir aizliegts nocirst kailcirtē. Tur mežaudzes šķērslaukums nedrīkst samazināties zem kritiskā šķērslaukuma, kas reizināts ar koeficientu 1,5 (izņemot gadījumus, kad noteiktos meža tipos zem vainagu klāja aug pietiekošā skaitā nākamās paaudzes priedes).

Savukārt mežaudzi, kurā augtspējīgo koku šķērslaukums ir mazāks par kritisko šķērslaukumu, cērt **sanitārajā cirtē** vienlaidus veidā saskaņā ar Meža likumā noteikto kārtību.

Kritiskais šķērslaukums – mežaudzes šķērslaukuma robežvērtība, par kuru mazākas vērtības gadījumā nav iespējama mežaudzes apmierinoša attīstība un mežaudze ir atjaunojama.

Audzes, kurās šķērslaukums atrodas zonā starp minimālo un kritisko, galvenās cirtes vecumā vairs nedos tādu koksnes ražu, kādu būtu iespējams iegūt no audzēm, kurās šķērslaukums ir virs minimālā šķērslaukuma robežas, tomēr arī šādas audzes ir lietderīgi audzēt līdz galvenās cirtes vecuma sasniegšanai.

Mežaudzes minimālo un kritisko šķērslaukumu nosaka pēc tabulām, atkarībā no pirmajā stāvā augošo valdošās koku sugas koku vidējā augstuma:

- mežaudzēm, kurām augstums ir vismaz 12 metru, minimālais un kritiskais šķērslaukums m² uz hektāru norādīts MK noteikumu Nr. 935 „Noteikumi par koku ciršanu mežā” 1. pielikumā;
- par 12 metriem zemākām mežaudzēm, koku skaits atbilstoši minimālajam un kritiskajam šķērslaukumam norādīts to pašu noteikumu 2. pielikumā.

Zinot audzes šķērslaukumu, meža īpašnieks var izrēķināt, cik daudz viņš var izcirst un kā kopt savu mežu tā, lai tas dotu vairāk koksnes un lielāku peļņu. Bez šķērslaukuma apzināšanas nav iespējama racionāla un likumīga meža apsaimniekošana.

Informāciju sagatavoja **Jekaterīna Blaua**,
MKPC Sēlijas nodaļas vadītāja vietniece

Sastādot rakstu tika izmantots VMD informatīvais materiāls „Kas ir audzes šķērslaukums un kā to izmērīt?”

Diskutē par turpmāko medību saimniecības attīstību Latgales reģionā

Pagājušā gada decembrī Dagdas novada Ķepovas pagasta Neikšānos, Vides izglītības un kultūras centrā „Ķepa” norisinājās LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centra Dienvidlatgales nodaļas rīkots informatīvs seminārs „Nekoksnes resursu ieguves normatīvu saistībā ar medību saimniecību”. Šis bija pirmais izglītojošais pasākums jaunatklātajā Vides izglītības un kultūras centrā „Ķepa”. Galvenā pasākuma dalībnieku auditorija bija novada mednieku kolektīvu dalībnieki un citi interesenti.

Semināru atklāja Dagdas novada domes priekšsēdētājs Viktors Stikuts ar nākotnes vīziju par meža nekoksnes resursu izmantošanas iespējām un novada attīstību. Pasākumu turpināja Latvijas Valsts mežzinātnes institūta „Silava” pētnieks Jānis Baumanis ar lekciju „Medību saimniecī-

Foto: no www.dagda.lv

Lektors Jānis Baumanis stāsta par medību saimniecību darbības pamatprincipiem un tiesisko regulējumu

bu darbības pamatprincipi, to darbības tiesiskais regulējums”. Savukārt Dabas aizsardzības pārvaldes pārstāve Irēna Muskare iepazīstināja ar Dabas aizsardzības pārvaldes redzējumu par medijamo dzīvnieku medībām īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, t.sk., Rāznas Nacionālā parka teritorijā. Par cilvēku veselībai dro-

arī pasniedza Vides izglītības un kultūras centra „Ķepa” kolekcijai dāvanu – meža pīles izbāzeni.

Pasākums turpinājās neformālā gaisotnē, ēdot medību zupu „šurpa”, cepot desiņas uz uguns-kura un diskutējot par medību formējumu kooperāciju, drošību medībās un tālāko medību saimniecības attīstību reģionā. Ikviens semināra dalībnieks guva no pasākuma kādu atziņu vai kompetentu atbildi, ko pielietot savā turpmākajā darbībā un dzīvē.

Aivars Plotka,
Artjoms Gekišs,
Dagdas novads

Meža konsultāciju pakalpojumu centrs arī šogad Valsts Lauku tīkla ietvaros turpinās organizēt bezmaksas seminārus par medību tēmu. Plašāka informācija: www.laukutikls.lv vai www.mkpc.llkc.lv.

ZĀLES NO MEŽA APTIEKAS

Mūsu klimatiskajos apstākļos ziema ar aukstajiem vējiem, salu, mainīgajām gaisa temperatūrām un palielinātu gaisa mitrumu ir laiks, kad cilvēki pastiprināti slimo. Tad nu parasti „iestaigāta taciņa” mūs ved uz tuvējo aptieku, kur, uzklaudot mūsu sūdzības, zinoša farmaceite mums nokrauj uz letes veselu medikamentu klāstu, neaizmirstot ieteikt arī rūpnieciski ražotus vitamīnus. Maksājuma summa par pirkumu salasās visai liela, bet veselības dēļ taču nedrīkst naudā žēlot, vai ne?

Nopietnu saslimšanu gadījumā bez tā visa, protams, neiztikt, jo sevišķi, ja zāles nozīmējis ārsts. Taču nereti gadās, ka mēs uz mušu šaujam ar lielgabalu. Tā vietā varētu izlidzēties arī dabiskiem līdzekļiem. Tikai tas prasīs lielāku laika patēriņu un darbošanos. Lielākā daļa drogu ir ievācama vasarā, kad tās zied, bet šo un to no saviem bagātajiem krājumiem daba mums piedāvā arī ziemā.

PRIEDE VAR PALĪDZĒT

Viens no šādiem noderīgiem augiem ir parastā priede, no kuras ārstniecībā varam lietot gan pumpurus, gan jaunākos skuju dzinumus, gan sveķus un ziedputekšņus. Priede palīdz saaukstēšanās un klepus gadījumos, bet tā ir arī ļoti labs vitamīnu avots.

Par garšīgā un veselīgā priežu čiekuru sīrupa pagatavošanu esam rakstījuši jau iepriekšējos numuros. Līdzvērtīgu sīrupu

var pagatavot arī no priežu pumpuriem. Pumpuru ievākšanai labākais laiks ir pavasarī, kad tie sāk piebriest, bet tos var vākt arī ziemā.

Priežu pumpuru sīrups. Tā pagatavošana ir vienkārša. Pumpurus ber emaljētā katlā un aplej ar aukstu ūdeni tā, lai ūdens būtu 1-1,5 cm virs pumpuriem. Katlam uzliek vāku, vāra 20 minūtes, pēc tam iztur veselu diennakti. Tad novārījumu izkāš, pievieno cukuru (uz 1 l pumpuru – 1 kg cukura) un vāra vismaz 2 stundas, kamēr daļa ūdens iztvaikojusi un sīrups kļuvis biežāks. Tad to pilda stikla burkā un aizvāko.

Priežu pumpuru tēja. Kā labas zāles lietojama arī pumpuru tēja bez cukura, tikai tai ir izteikti rūgta garša, tādēļ bērniem to būs grūti „iemānīt”. Taču šāds novārījums ļoti labi der inhalācijai. To arī pati esmu pārbaudījusi, pēc zinošas medicīnas ieteikuma pie zidaiņa gultiņas vārot elektriskajā tējkannā priežu pumpurus un ļaujot bērnam ieelpot tvaikus. Klepus mazinājās!

Priežu skuju dzēriens. Jau no seniem laikiem priežu skuju tiek lietotas kā ļoti labs vitamīnu avots. No tām var pagatavot atspirdzinošu dzērienu. Tikai jāatceras, ka jāievāc jaunas skuju – no zaru galiem, un tās jāatdala no zariņiem, jo tie piešķir rūgto garšu. Skujas sasmalcina, aplej ar karstu, paskābinātu ūdeni (šim nolūkam derēs skāba augļu sula vai vienkārši citronskābe). Uz 30 g sku-

ju vajag 2-3 glāzes šķidruma. Katla tilpumu izvēlas tā, lai tas būtu līdz augšai piepildīts. Katlam uzliek vāku un uzlējumu tajā notur 24 stundas, tad izkāš un pievieno cukuru vai medu. Dienā būtu jāizdzer pusglāze šāda dzēriena.

Dažādi novārījumi un uzlējumi. Skuju un pumpuru novārījumu var lietot kā ekstraktu vannām, uz 1 kg skuju ņemot 3

Bērzu pumpuru novārījuma pagatavošana ir vienkārša. Pumpuriem uzlej ūdeni (1 glāzi uz 5 g kaltētu pumpuru), vāra 5-10 minūtes, stundu nostādina, tad izkāš. Dzer pa 2 ēdamkarotēm 3 reizes dienā pēc ēšanas.

Tautā izsenis zināmas arī dažādas pumpuru tinktūras, ko lieto saaukstēšanās profilaksei. Noderīgi ir gan bērzu, gan prie-

ļu ūdens, ko vāra 4 stundas. Bet locītavu sāpes mazina svaigas, noplaucētas priežu skaidas, ko liek sāpošajās vietās kā kompreses. Noderīgi ir arī svaigi priežu sveķi. Tos vienkārši pārlej ar ūdeni un šādi uzglabā 9 dienas, tad izkāsto novilkumu lieto pa tējkarotei 3 reizes dienā.

PUMPURI PRET SAAUKSTĒŠANOS

Mazāk populārs kā ārstniecības augs ir bērzs. Visi gan zinām bērzu sulas un to diurētisko iedarbību, bet ne mazāk noderīgi var būt arī bērza pumpuri. Visi bērza preparāti noder iekaisumu un saaukstēšanās gadījumos, arī kā iedarbīgs urīndzenošs līdzeklis.

žu pumpuri, gan atsevišķi, gan jaukti, var pievienot arī smaržīgos papeļu pumpurus. Droģas aplej ar spirtu vai degvīnu (uz 300 g. pumpuru lieto 1 l alkohola), ļauj vairākas nedēļas ievilkties. Lietojot gan der atcerēties, ka tās ir zāles! Pa tējkarotei vienā lietošanas reizē pilnīgi pietiks!

Novēlu neslimot un izmantot to, ko daba mums tik dāsni piedāvā par brīvu!

Rakstā izmantotas receptes no izdevniecības „Avots” 2011. gadā izdotās grāmatas „Meža veltes veselībai un uzturam”.

Alda Velvere,

MKPC Dienvidkurzemes nodaļas vadītāja vietniece

IZSTRĀDĀTS MEDĪBU IECIRKŅA APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNA PILOTPROJEKTS

Pēdējā laikā aizvien biežāk tiek runāts par dažādiem konfliktiem, kas rodas starp medniekiem un lauksaimniekiem vai mežsaimniekiem dzīvnieku nodarīto postījumu dēļ. Tāpat aktuāli ir jautājumi par medību tiesību nomas līgumu slēgšanu, dzīvnieku uzskaiti un nomedīšanas limita plānošanu.

Lai noskaidrotu, kā šos sasāpējušos jautājumus risināt un kā labāk plānot medību saimniecību konkrētā teritorijā, Meža konsultāciju pakalpojumu centrs 2012. gadā Valsts Lauku tīkla pasākumu ietvaros realizēja pilotprojektu, kura mērķis bija izstrādāt medību iecirkņa apsaimniekošanas plāna pilot-

projektu konkrētai teritorijai.

Šādam plānam jāsaturo objektīvs esošās situācijas novērtējums, kas ļautu plānot medijamo dzīvnieku populāciju apsaimniekošanu tā, lai medību saimniecība dotu maksimālus ieguvumus un vienlaikus tiktu respektētas arī citu saimniecības nozaru intereses.

TERITORIJAS IZVĒLE

Lai pilotprojekts pēc iespējas pilnīgāk atspoguļotu medību saimniecībai raksturīgās problēmas un sniegtu maksimāli precīzus ieteikumus šo problēmu risināšanai, teritorijas izvēlei tika izvirzīti sekojoši kritēriji:

(Turpinājums 15. lpp.)

(Turpināts no 14. lpp.)

- teritorijai ir jābūt pietiekami lielai, lai tajā būtu iekļautas vairāku medību tiesību lietotāju (medību iecirkņu) platības;
- teritorijā jābūt iekļautāmgan lauksaimniecībā izmantojamām platībām, gan mežam;
- vēlamais mežainums – aptuveni 40-50%, kas pielīdzināms vidējam mežainumam Latvijā. Vēlams, lai teritorijā būtu pārstāvēti gan valsts, gan privātie meži;
- teritorijā notiek samērā intensīva lauksaimniecība;
- teritorijā tiek īstenota salīdzinoši intensīva medību saimniecības organizācija;
- teritorijā ir konstatēti konflikti starp medniekiem un lauksaimniekiem vai mežsaimniekiem;
- teritorijai jābūt norobežotai ar dabā skaidri redzamiem objektiem – ceļiem, dzelzceļiem, upēm u.c.;
- teritorijā jābūt pārstāvētām visām četrām pārnadžu sugām (aļņi, staltbrieži, stirnas un meža cūkas).

Pilotprojekta teritorijas sadalījums pa zemes lietošanas veidiem (ha):

Lauksaimniecības zeme	9675
Mežs	7529
Dārzi	174
Apbūve	37
Ūdenstilpnes	64
Kopā	17479

Atbilstoši šiem kritērijiem pilotprojektam tika izvēlēta teritorija ar kopējo platību 17497 ha, kas atrodas Talsu un Kandavas novada teritorijās. Pilotprojekta teritorija robežojas ar Jaunpagasta un Laucienes apdzīvotajām vietām.

Pilotprojekta teritorijā ietilpst 7 medību iecirkņu teritorijas. Vairāku medību iecirkņu platības neatbilst Medību likuma prasībai, kas nosaka, ka medību iecirknis ir vienlaidus medību platība, kā arī MK noteikumos Nr. 760 „Medību noteikumi” noteiktajam, ka medību iecirkni uzskata par

vienlaidu medību platību, ja viena medību tiesību lietotāja medību platības neatrodas tālāk par 100 m viena no otras. Šādās situācijās medību tiesību lietotājam Valsts meža dienestā ir jāreģistrē vairāki atsevišķi medību iecirkņi.

Apkopojot informāciju par platībām, par kurām ir noslēgti un Valsts meža dienestā reģistrēti medību tiesību nomas līgumi, redzams, ka no kopējās pilotprojekta teritorijas (17479 ha) 30% jeb 5315 ha medību tiesības nav nodotas nevienam mednieku formējumam. No šiem 5315 ha, kas netiek izmantoti medībām, 3826 ha sastāda lauksaimniecībā izmantojamā zeme, bet 1356 ha – mežs.

Projekta laikā tika analizēti arī dati par medijamo dzīvnieku uzskaiti un lielākā pieļaujamā nomedīšanas apjoma noteikšanu, medību intensitāti, pārnadžu populāciju dzimuma un vecuma struktūru, dzīvnieku piebarošanu. Tāpat tika izstrādāti priekšlikumi un rekomendācijas turpmākai šādu projektu izstrādei, kas skar teritorijas izvēli un datu un informācijas ieguvī, kā arī rekomendācijas normatīvo aktu izmaiņām un medību saimniecības organizācijai Latvijā.

GALVENIE SECINĀJUMI

Būtisks faktors, kas negatīvi ietekmē medību saimniecības organizāciju un palielina postījumu iespējas, ir lielais to platību īpatsvars, kurās nav noslēgti medību nomas līgumi (pilotprojekta teritorijā 30%).

Mazos un sadrumstalotos (ar pārrāvumiem) medību iecirkņos ir daudz mazākas iespējas novērst dzīvnieku postījumus visas sezonas garumā, salīdzinot ar lielu, vienlaidus teritoriju.

Būtisks faktors ir komunikācija starp zemes apsaimniekotāju un mednieku. Daudz aktīvāka vidutāja loma būtu jāuzņemas pašvaldībām, kā arī dažādām profesionālajām sabiedriskajām organizācijām.

Tikpat būtiski kā tas, cik

nomedī, ir arī tas, ko nomedī. Nepareiza medišana ir novedusi pie tā, ka pārnadžu populācijās ir pārlieku liels mātīšu un jauno dzīvnieku īpatsvars, kas noved pie pastiprināta pieauguma un postījumiem lauksaimniecībai un mežsaimniecībai.

Izstrādātas piebarošanas vadlīnijas, ko zemes īpašnieki, apsaimniekotāji un mednieki var ņemt vērā, slēdzot līgumus un plānojot saimniecību.

Nemitīgās Valsts meža die-

nesta teritoriālās reorganizācijas ir novedušas pie tā, ka par konkrētu teritoriju nav iegūstami dati par ilgstošu laika periodu. Tas traucē analizēt esošo situāciju un plānot turpmākās darbības.

Plašāka informācija par realizēto projektu pieejama MKPC mājas lapā: www.mkpc.lkkc.lv.

Jānis Baumanis,
MKPC medību saimniecības
vecākais speciālists

Vai katram vajag savu eglīti?

AS „Latvijas valsts meži” (LVM) izdevusi skaistu informējošu brošūru „Katram savu eglīti”, kas informē iedzīvotājus par iespēju katrai ģimenei savu svētku eglīti atrast LVM apsaimniekotajos mežos. Katram iedzīvotājam būtu vērts iepazīties ar šo nelielo, bet ļoti labi saprotamo informāciju un, meklējot svētku eglīti, rīkoties saskaņā ar to. Nezinu, vai brošūra bija pieejama kat-

LVM. Mežā esmu gandrīz katru dienu, tādēļ bija iespēja to visu redzēt. Gatavot šo rakstu mani pamudināja nevis notiekošais LVM apsaimniekotajos mežos, bet atklājums savā meža īpašumā. Kas paliek pēc dažu eglīšu tīkotāju „viesošanās”, redzams fotoattēlā. Ar šādu rīcību nākas sastapties katru gadu. Kas notiktu, ja es pirms Jāņiem, gribēdams sagādāt svaigu gaļu svētku mielastam,

Foto: A. Rudzītis

Eglīšu tīkotāju postījumi jaunaudzē

rai ģimenei un vai par to bija kāda informācija radio, televīzijā, presē, bet LVM birojos tā bija atrodama. Diemžēl, dabā lietas notiek arī savādāk.

Šogad svētku eglīšu „bums” Līvānu apkārtnē sākās neparasti agri, kādu nedēļu pirms Ziemassvētkiem. Pats strādāju

iegriezto kāda zemnieka kazu, aitu vai govju ganāmpulkā, nogrieztu kazai kāju, aitam galvu, govij kādu gabalu miesas ciskā un sakropļotos dzīvniekus at-

Vāka fotogrāfija - Pelēkā zilīte
autors **Agris Celmiņš**

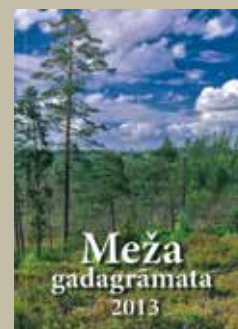
stātu aplokā? Ko teiktu īpašnieks? Kazu, aitu, govju var izaudzēt dažos gados, mežs aug daudz lēnāk. Negribu rakstīt pamācības, kā jānocērt eglītes. Gribu apelēt pie nedarbu vei-

cēju sirdsapziņas: „Pirms sper savu kāju cita īpašumā, padomā, vai TEVI tur kāds gaida. Ja esi ienācis, uzvedies kā ciemiņam pieklājas.”

Andrejs Rudzītis

Izdota „MEŽA GADAGRĀMATA 2013”

Ar žurnālistes Anitas Jaunbelzeres gādību izdota „Meža gadagrāmata 2013”. Grāmata ir saturīga, ar skaistām fotogrāfijām. Tajā apkopoti svarīgākie pagājušā gada notikumi meža nozarē. Grāmatu var iegādāties uzvanot pa tālruni 27047129 (Anita).

SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV3018
Tālr. 63050477, fakss 63022264 mkpc@mkpc.llkc.lv
www.mkpc.llkc.lv

Meža konsultāciju pakalpojumu centra nodaļas

MKPC nodaļa	Biroji	Vārds, Uzvārds	Tālrunis
Austrumlatgales nodaļa	Ludzas birojs	Ludvigs Karvelis	65722009, 29411165
	Rēzeknes birojs	Jolanta Latišenko	28692818
	Liepājas birojs	Uldis Šenbergs	63491241, 29285111
Dienvidkurzemes nodaļa	Saldus birojs	Alda Velvere	63824065, 20222041
	Krāslavas birojs	Jānis Dzalbs	65620019, 29789364
Dienvidlatgales nodaļa	Daugavpils birojs	Jānis Dzalbs	29789364
	Preiļu birojs	Astrida Rudzīte	65381781, 26410476
Madonas – Cēsu nodaļa	Madonas birojs	Mairita Bondare	64822528, 28381176
	Cēsu birojs	Laila Šestakovska	28323647
Rīgas reģionālā nodaļa	Rīgas birojs	Agris Kauliņš	67895819, 26498315
	Bauskas birojs	Agris Kauliņš	67895819, 26498315
Sēlijas nodaļa	Aizkraukles birojs	Jekaterina Blaua	26534704
	Jēkabpils birojs	Jānis Selis	65207372, 26465432
Zemgales nodaļa	Jelgavas birojs	Sergejs Repņikovs	63050477, 29283108
	Dobeles birojs	Sergejs Repņikovs	63050477, 29283108
Ziemeļaustrumu nodaļa	Gulbenes birojs	Linda Vladimirova	64474022, 26314426
	Balvu birojs	Linda Vladimirova	64474022, 26314426
Ziemeļkurzemes nodaļa	Kuldīgas birojs	Alda Velvere	63824065, 20222041
Ziemeļvidzemes nodaļa	Valmieras birojs	Andris Virs	64250210, 26108426
Limbažu nodaļa	Limbažu birojs	Jānis Zvaigzne	64022679, 29151750
Apmācību centrs „Pakalniēši”		Inese Mailīte	64828108, 26141853

Čiekura NĀKAMAJĀ NUMURĀ

- Plašāki skaidrojumi - “Noteikumi par koku ciršanu mežā”
- Meža dienu pasākumi
- Pavasaris - klāt stādīšanas laiks

Čiekurs izdots Valsts Lauku tīkla pasākumu ietvaros

Izdevumu iespēšanai sagatavoja SARMĪTE GRUNDŠTEINE, MKPC Informācijas un apmācību daļas vadītāja
Tālr. 63050477, mob. 29133563, cikurs@mkpc.llkc.lv
Māksliniece – D. Brinkmane
Druka – SIA Microdot

Izdevējs: SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV3018
Tālr. 63050477, fakss 63050450
mkpc@mkpc.llkc.lv
www.mkpc.llkc.lv

Čiekurs informatīvais izdevums

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Čiekurs

ZIEMA